

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Polonca Bevc

**Analiza predsedovanja Republike Slovenije Svetu Evropske unije na
področju zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Polonca Bevc

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

**Analiza predsedovanja Republike Slovenije Svetu Evropske unije na
področju zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

ZAHVALA

Zaposlenim na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje se zahvaljujem za pomoč pri dostopanju do ključnih podatkov.

Hvala prijateljicam in sorodnikom, ki ste mi v času študija stali ob strani in me vzpodbujali, tudi ko sama nisem več videla izhoda – Meta, Urška: preproste besede hvala za vse, kar smo preživele skupaj, so premalo, a vendar povedo vse. Amerisi za jezikovno pomoč, Tanji za veliko več kot zgolj lektoriranje.

Brez vaju, mami in oči, se ta pot intelektualnega in čustvenega zorenja ne bi nikoli končala, še manj pa začela. Hvala za vse dneve in noči, v katerih sta me vzpodbujala in usmerjala, za besede polne topline, zaupanja in neverjetnega prepričanja v moj in naš skupni uspeh.

Hvala tudi tebi, Nace, da si vztrajal ob meni in verjel vame.

Analiza predsedovanja Republike Slovenije Svetu Evropske unije na področju zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči

Svet pretresajo naravne in tehnološke nesreče, na katere se države niso več sposobne odzivati same in se zato za pomoč obračajo k Evropski uniji. Diplomsko delo obravnava ureditev področja civilne zaščite (CZ) na ravni Evropske unije in Slovenije ter način, kako je Slovenija to področje v obdobju predsedovanja Svetu EU vodila in usmerjala. Namen diplomskega dela je predstaviti politiko in instrumente EU na področju CZ ter dokumente, sprejete v obdobju slovenskega predsedovanja, vključno s tremi prednostnimi nalogami. Diplomsko delo skuša odgovoriti na vprašanja, ali se doseženi dogovori in sklepi izpolnjujejo in izvajajo v predsedstvih, ki so sledila slovenskemu in, ali se teorija o načinu aktiviranja Mehanizma CZ uspešno uresničuje v praksi. Obravnavana sta tudi pojma kriznega upravljanja ter mednarodnih reševalnih operacij, ki jih sicer usklajujejo Združeni narodi, EU pa v okviru Mehanizma CZ skupaj z njim izvaja intervencije CZ ob naravnih in drugih nesrečah, tako na območju držav članic EU kot tudi v tretjih državah. Za krizno upravljanje je v EU določeno, da se lahko vanj vključuje mehanizem CZ in sicer iz naslova V Pogodbe o EU, vendar samo pod posebnimi pogoji, navedenimi v diplomskem delu.

Ključne besede: civilna zaščita, Zahodni Balkan, slovensko predsedovanje Svetu EU, Mehanizem Skupnosti na področju civilne zaščite, prednostne naloge

The analysis of Slovenia's EU Council Presidency – case study: protection, rescue and assistance system

The world has been facing various natural and technological accidents to which individual countries are not capable to respond by themselves and are thus forced to ask for the assistance of the European Union. The thesis deals with civil protection at both the EU and Slovenian level as well as the way Slovenia managed this area during its EU presidency. Its aim is to present the EU policy and instruments relating to CP and the documents that were adopted during Slovenia's EU presidency, including three priorities. The thesis endeavours to establish whether the adopted agreements and decisions are being implemented during other presidencies, and whether the theory on the activation theory of the Mechanism for CP is being successfully implemented in practice. The thesis briefly addresses crisis management and international rescue operations. These are coordinated by the United Nations, while the EU performs CP interventions in the case of natural and other disasters in EU Member States as well as in third countries in the framework of the Mechanism for Civil Protection and in cooperation with the UN. Crisis management in the EU may include a civil protection Mechanism as defined in title V of the Treaty on European Union but only under special conditions, which are also described in the thesis.

Key words: civil protection, Western Balkans, Slovenia's EU Council Presidency, Community Mechanism for Civil Protection, priorities

KAZALO

UVOD	9
1 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR.....	11
1.1 OPREDELITEV PREDMETA IN CILJEV PREUČEVANJA	11
1.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	12
1.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA	12
1.4 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	13
1.4.1 Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	13
1.4.2 Zaščita, reševanje in pomoč	14
1.4.3 Civilna zaščita	15
1.4.4 Svet Evropske unije.....	16
1.4.5 Predsedovanje Svetu EU	16
2 CIVILNA ZAŠČITA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE	17
2.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ	17
2.2 CILJI EU NA PODROČJU CZ.....	19
2.3 INSTRUMENTI ZA IZVAJANJE POLITIKE.....	19
2.3.1 Akcijski program.....	19
2.3.2 Mehanizem skupnosti za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite	20
2.3.3 Finančni instrument.....	22
3 CIVILNA ZAŠČITA V SLOVENIJI.....	23
3.1 SODELOVANJE SLOVENIJE Z DRUGIMI DRŽAVAMI NA PODROČJU CZ	24
3.1.1 Dvostranski sporazumi	25
3.1.2 Regionalno sodelovanje	28
4 PREDSEDOVANJE SVETU EU	32
4.1 ORGANIZACIJSKE PRIPRAVE.....	32
4.2 18-MESEČNI PROGRAM PREDSEDOVANJA	34
4.3 ŠESTMESEČNI PROGRAM PREDSEDOVANJA	35
4.4 POLLETNI PROGRAM DELA NA PODROČJU CZ.....	37
4.4.1 Krepitev odziva na nesreče	37
4.4.1.1 <i>Sistem aktiviranja Mehanizma CZ ob nesrečah</i>	39
4.4.1.2 <i>Način delovanja Slovenije v primeru zaprosila za aktiviranje Mehanizma CZ</i> ... 41	
4.4.2 Sodelovanje EU z državami Zahodnega Balkana na področju VNDN.....	41
4.4.2.1 <i>Širitev EU na države Zahodnega Balkana</i>	42

4.4.2.2	<i>Vključevanje držav Zahodnega Balkana v dejavnosti CZ na ravni EU</i>	44
4.4.3	Sodelovanje z ZN in NATO	45
4.4.3.1	<i>CZ in reševalne (humanitarne) operacije</i>	46
4.5	DOGODKI, KI SO ZAZNAMOVALI PODROČJE CZ V ČASU SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA	48
4.5.1	Aktiviranje Mehanizma CZ: EU– intervencija ob potresu v Kirgizistanu	48
4.5.2	Seminar o krepitvi sodelovanja na področju CZ – Blejska pobuda	49
4.5.3	Sestanek generalnih direktorjev CZ	51
5	PODROČJE CZ V NADALJNJIH PREDSEDOVANJIH	53
6	SKLEPI IN ODGOVORI NA RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	57
7	LITERATURA	60

PRILOGE:

Priloga A:	Večje nesreče v obdobju slovenskega predsedovanja Svetu EU	69
Priloga B:	Postopek pretoka informacij znotraj slovenskega sistema ZRiP v primeru zaposila prizadete države za pomoč	71
Priloga C:	Porazdelitev sredstev Instrumenta za predpristopno pomoč za obdobje od 2007 do 2010 posameznim državam upravičenkam glede na državo in po posameznih sklopih	72
Priloga Č:	Grafična ponazoritev uvrstitve CZ v GD ECHO	74
Priloga D:	Intervju z gospo Andrejo Ferlin Lubi	74
Priloga E:	Intervju z gospodom Milošem Kovačem	77

SEZNAM SLIK, SHEM IN TABEL

SLIKE:

Slika 1.1: Uvrstitev sistema zaščite in reševanja v sistem nacionalne varnosti.....	13
Slika 1.2: Cikel obvladovanja nesreče v treh fazah v okviru ZRiP.....	14
Slika 3.1: Cikel obvladovanja nesreče v štirih fazah v okviru VNDN.....	24
Slika 4.1: Prikaz držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk za vstop v EU.....	42

GRAF:

Graf 4.1: Časovnica evidentiranih naravnih nesreč med leti 1975-2008.....	37
---	----

TABELA:

Tabela: 4.1: 10 najhujših naravnih nesreč glede na število mrtvih, skupaj s pogrešanimi v letu 2008.....	37
--	----

SEZAM UPORABLJENIH KRATIC:

AI - Adriatic Ionic Initiative (*Jadransko-Jonska pobuda*)

CZ – civilna zaščita

CECIS - Common Emergency Communication and Information System (*Skupni komunikacijski in informacijski sistem*)

COREPER - Comité des représentants permanents (*Odbor stalnih predstavnikov (veleposlaniki) in njihovih namestnikov pri Svetu EU*)

CP – Civil protection (*Civilna zaščita*)

DPPI SEE – Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South-Eastern Europe (*Pobuda za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za jugovzhodno Evropo*)

EADRCC – Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (*Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah*)

EK – Evropska komisija

EU - European Union (*Evropska unija*)

IPA - Instrument for Pre-Accession Assistance (*Instrument za predpristopno pomoč*)

MIC - Monitoring and Information Centre (*Center za spremljanje in obveščanje*)

MORS - Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije

PD – predsedujoča država

PROCIV - Groupe de travail »Protection civile« (*Delovna skupina za civilno zaščito pri Svetu EU*)

RCC - Regional Cooperation Council (*Svet za regionalno sodelovanje*)

SAP - Stabilisation and Association Process (*Stabilizacijsko – pridružitveni proces*)

SEECF - The South East European Co-operation Process (*Proces sodelovanja v jugovzhodni Evropi*)

SPS - Stabilizacijsko – pridružitveni sporazum

UN-OCHA - United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (*Urad OZN za usklajevanje humanitarne dejavnosti*)

URSZR – Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje

VNDN – varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

ZiR – zaščita in reševanje

ZRiP – zaščita, reševanje in pomoč

UVOD

Evropa se v nenehno spreminjajočem, vse bolj povezanem, globalnem svetu 21. stoletja sooča z velikimi spremembami, ki od držav terjajo, da se z novimi instrumenti odzivajo na nove naloge, ki so med drugim vzrok katastrofalnih naravnih nesreč: globalizacija, demografski premiki, potreba po zadostnih virih energije, nove grožnje varnosti, podnebne spremembe itd. Poleg vse pogostejših naravnih nesreč (leta 1975 evidentiranih okoli 60 nesreč, leta 2008 že 321¹, kar pomeni ena večja nesreča skoraj vsak dan v letu) po svetu beležijo tudi mnogo nesreč, ki jih povzroči človek. Tako ene kot druge imajo lahko katastrofalne posledice ne le za vas, mesto ali državo², temveč tudi za celotno regijo držav, saj nesreče pogosto presegajo meje držav in nacionalne nivoje njihovega obvladovanja, zato zahtevajo večstransko in usklajeno odzivanje nanje. Članice EU se na nastale razmere (poplave, požari, potresi, epidemije, evakuacije,...) pogosto odzivajo z enakimi instrumenti, zlasti s sredstvi CZ, ki je lahko dopolnitev človekoljubni pomoči ali samostojen prispevek. Za obvladovanje tako naravnih kot drugih vrst nesreč pa je potrebno pravočasno izbrati pravo orodje, še pred pojavom nevarnosti ali nesreče pa narediti vse, da do nesreče sploh ne bi prišlo.

V želji, da bi se na nesreče čim bolje pripravili, organizirali in usposobili, je nujno potrebno sodelovanje na področju CZ na ravni Skupnosti³, ki je torej namenjeno

...boljši zaščiti ljudi, okolja, premoženja in kulturne dediščine ob večjih naravnih in tehnoloških nesrečah, ki se zgodijo v EU, pa tudi zunaj nje. Dejavnosti CZ naj bi prispevale k zmanjšanju števila žrtev in poškodovanih ob nesrečah ter okoljske in ekonomske škode, hkrati pa k boljši socialni povezanosti in solidarnosti med evropskimi državljani (Dobnik Jeraj, Berglez 2009, 225).

Z vidika naraščanja števila naravnih in drugih nesreč in v želji mednarodne skupnosti po njihovem obvladovanju oziroma preprečevanju, je s predsedovanjem Svetu Evropske unije (v nadaljevanju: Svet EU) Slovenija za 6 mesecev prevzela vodilno vlogo tudi na področju CZ.

---

¹ Glede na statistične podatke International disaster database (UNISDR 2009a).

² Revija Time je na svoji spletni strani 9. decembra 2007 objavila 10 najhujših tehnoloških nesreč. Na prvem mestu navaja globalno segrevanje, sledi mu letalska nesreča brazilskega letala, gozdni požari v Južni Kaliforniji,... in konča z iztirjenjem vlaka v Kongu (Lemonick 2008).

³ EU je bila prvotno ustanovljena leta 1951, ko je šest takratnih držav (Belgija, Zvezna Republika Nemčija, Francija, Italija, Luksemburg in Nizozemska) razglasilo Evropsko skupnost za premog in jeklo (European Coal and Steel Community). Leta 1957 so te države z rimskima pogodbama ustanovile še dve skupnosti; Evropsko gospodarsko skupnost (European Economic Community) in Evropsko skupnost za jedrsko energijo (EURATOM). Leta 1992 je bila z Maastrichtsko pogodbo preimenovana v Evropsko unijo, ki jo sestavljajo Evropska skupnost (v kateri so združene Evropska skupnost za premog in jeklo, Evropska gospodarska skupnost in EURATOM) in druga dva stebra, sodelovanje v skupni zunanji in varnostni politiki ter sodstvu in notranjih zadevah. Pojem Evropska skupnost uporabljamo, ko se besedilo nanaša na obdobje pred Maastrichtom oziroma na 1. steber, pojem EU pa takrat, ko govorimo o vseh stebrih po Maastrichtu (Portal EU 2009, IUS INFO 2009).

CZ sodi med politike EU, kjer sodelovanje poteka po načelu subsidiarnosti, kar pomeni, da primarno vlogo pri obvladovanju nesreč ohranjajo države. Aktivnosti na ravni Skupnosti dopolnjujejo nacionalne dejavnosti, predvsem ob večjih nesrečah. Da pa bi se dopolnjevanje in podpora nacionalnih sistemov lahko izvajala, je potrebno oblikovati instrumente in politike na ravni EU, s katerimi se določa, na kakšen način se zagotovi vse potrebno tako za preprečevanje in pripravo na nesrečo kot tudi za odzivanje nanjo in kasnejšo obnovo, kako in zakaj sploh sodelovati v posameznih instrumentih, kdo lahko sodeluje, kako s povezavami med posameznimi institucijami zagotoviti čim večjo učinkovitost.

V skladu s tem je Slovenija pred predsedovanjem pregledala svoje dotedanje delo in delo predsedujočih pred njo ter določila prednostne naloge, ki jih je poskušala v obdobju predsedovanja Svetu EU kar najbolje uresničiti. Na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju: VNDN) je določila tri prednostne naloge, za katere je menila, da lahko največ naredi in s tem pokaže celotni Evropi, da lahko tudi relativno mlada država, praktično brez izkušenj in s komaj osvojenim zavedanjem, da je postala del EU, na mednarodnem parketu veliko naredi za evropski prostor. Rezultat predsedovanja in odziv mednarodne skupnosti pa smo vsi nestrpno pričakovali že ob začetku predsedovanja.

1 METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

1.1 OPREDELITEV PREDMETA IN CILJEV PREUČEVANJA

Osrednja predmeta preučevanja v diplomskem delu sta slovenski sistem zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljevanju: sistem ZRiP) ter evropska CZ v času slovenskega predsedovanja Svetu EU (od 1. januarja 2008 do 30. junija 2008). Slovenija je na podlagi dotedanjega sodelovanja z državami Zahodnega Balkana in sodelovanja EU z drugimi evropskimi institucijami ter organizacijami na področju CZ oblikovala prednostne naloge in jih uvrstila v dokumente, ki jih je Svet EU v času predsedovanja Slovenije tudi sprejel. Vsaka predsedujoča država za velik uspeh šteje, če se sklepi, ki so bili sprejeti v času njenega predsedovanja, pojavljajo kot prednostne naloge tudi pri naslednjih predsedujočih državah, saj se s tem ohranja kontinuiteta reševanja problema. Prav tako je pomembna povezava teorija-praksa oziroma ali in v kolikšni meri se normativna navodila in določila uresničujejo.

Cilji diplomskega dela so:

- s predstavitvijo področja CZ na ravni EU in Slovenije ugotoviti, ali je Slovenija ustrezno vodila predsedovanje Svetu EU na področju CZ;
- orisati dotedanje sodelovanje z drugimi državami in EU;
- predstaviti organizacijo in delo na URSZR v obdobju predsedovanja Slovenije Svetu EU;
- precizirati prednostne naloge URSZR in celotnega slovenskega predsedovanja Svetu EU;
- predstaviti dogodke, ki so zaznamovali predsedovanje delovni skupini za CZ (v nadaljevanju: PROCIV – *Groupe de travail Protection civile*) in
- pogledati, kaj se je s prednostnimi nalogami, ki so jih opredelili v obdobju slovenskega predsedovanja, dogajalo po preteku slovenskega mandata.

1.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Za potrebe diplomskega dela so bila kot izhodišče zastavljena naslednja raziskovalna vprašanja.

1. Ali je oblikovanje prednostnih nalog slovenskega predsedovanja Svetu EU na področju CZ potekalo v skladu z dvostranskim in regionalnim sodelovanjem Slovenije?
2. Ali lahko potrdimo, da je Slovenija v času predsedovanja Svetu EU normativna določila za postopek aktiviranja Mehanizma CZ uspešno izpeljala tudi v praksi?
3. Ali je v programih predsedujočih držav Svetu EU na področju CZ po 30. juniju 2008 (francoskem, češkem in švedskem) moč zaslediti kontinuiteto glede na slovenske prednostne naloge?

1.3 UPORABLJENA METODOLOGIJA

Za izdelavo diplomskega dela bom kot osnovno uporabila metodo zbiranja virov. Pri definiranju in opredeljevanju pojmov se bom poslužila deskriptivne metode, pri kateri nas zanima pomen določenega pojma in odnosi med posameznimi pojmi oziroma koncepti. Z metodo analize in interpretacije primarnih pisnih virov (zakonov, sklepov, poročil ipd.) bom preučila pravno podlago CZ na ravni EU in Slovenije, z metodo analize in interpretacije sekundarnih pisnih virov (strokovnih člankov, internetnih virov ipd.) pa bom poskušala ugotoviti, kako je Slovenija vodila CZ v času predsedovanja Svetu EU. Za potrebe predstavitve dvostranskega in regionalnega sodelovanja Slovenije z drugimi državami EU in državami Zahodnega Balkana ter za predstavitev razvoja CZ tako na ravni EU kot v Sloveniji bom uporabila metodo zgodovinsko-razvojne analize. Z izvedbo intervjuja bom poskušala kritično ovrednotiti delo Slovenije v obdobju predsedovanja Svetu EU.

1.4 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

1.4.1 Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Sistem VNDN Ušeničnik opredeli kot:

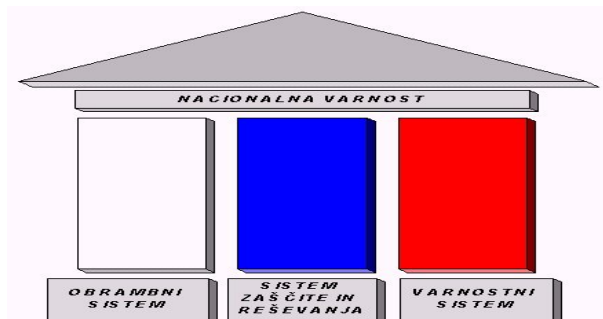
»...načrtno, razumsko urejen skupek ciljev, nalog, načel, pravil, postopkov, človeških in materialnih virov, ki določajo varstvo pred nesrečami. To je način uskladitve posameznih dejavnosti varstva pred nesrečami, da tvorijo funkcionalno zaokroženo celoto dejavnosti, ki so potrebne za uresničevanje postavljenih ciljev...« (Ušeničnik 2002, 481).

V Resoluciji o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015 (v nadaljevanju: ReNPVNDN 2009 do 2015), sprejeti 15. julija 2009, je sistem VNDN opredeljen kot:

...enoten ter celovit podsistem nacionalne varnosti države, ki deluje usklajeno z drugimi podsistemi nacionalne varnosti. Njegove temeljne naloge so izvajanje preventivnih ukrepov, vzdrževanje pripravljenosti, opazovanje, obveščanje in alarmiranje ob nevarnostih in nesrečah, zaščita, reševanje in pomoč ob nesrečah vseh vrst in obsega, neposredno odpravljanje posledic nesreč ter sanacijo. Priprave in delovanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami kot enotnega sistema se zagotavlja na lokalni, regijski in državni ravni (ReNPVNDN 2009 do 2015).

Skladno z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (v nadaljevanju: ReSNV), sprejeti 21. junija 2001, je sistem VNDN eden od treh podsistemov sistema nacionalne varnosti Republike Slovenije. Poleg omenjenega slednji sistem sestavljata še obrambni podsistem in podsistem notranje varnosti (ReSNV 2001).

Slika 1.1: Uvrstitev sistema zaščite in reševanja v sistem nacionalne varnosti

Vir: URSZR (2009).

ReSNV še navaja »...da mora biti delovanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami usmerjeno v preventivo« (ibidem).

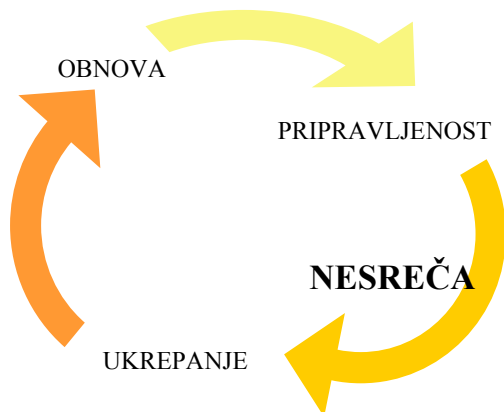
1.4.2 Zaščita, reševanje in pomoč

Po zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS 51/2006 – uradno preč. besedilo - ZVNDN-UPB1) so sile za zaščito, reševanje in pomoč (v nadaljevanju sile ZRiP) razpoložljive človeške zmogljivosti društev, gospodarskih družb, zavodov ali lokalnih skupnosti, države ali drugih organizacij, ki so namenjene zaščiti, reševanju in pomoči ob naravni in drugi nesreči (ZVNDN-UPB1, 15.čl.).

Temeljni cilji in naloge, kot jih navaja doktrina ZRiP, sprejeta 30. maja 2002, so obvarovati ljudi, živali, materialne in druge dobrine ter okolje pred nesrečami oziroma uničenjem, poškodbami in drugimi posledicami nesreč ter ublažiti njihove posledice (Doktrina zaščite, reševanja in pomoči, 4 tč.).

ZRiP je torej ožji pojem od VNDN in obsega tri faze cikla upravljanja nesreč: pripravljenost, zaščito in reševanje (v nadaljevanju: ZiR) ter zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev oziroma najnujnejšo pomoč. ZRiP se v sistemskem smislu razume kot podsistem sistema VNDN (Dobnik Jeraj 2007, 21).

Slika 1.2: Cikel obvladovanja nesreče v treh fazah v okviru ZRiP

V skladu z ZVNDN-UPB1 so v primeru naravnih in drugih nesreč izvajalci nalog ZRiP:

1. enote, službe in druge operativne sestave društev in drugih nevladnih organizacij;
2. gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije;
3. enote in službe CZ;
4. policija (sodeluje pri izvajanju nalog ZRiP v skladu zakonom, predvsem pri zagotavljanju varnosti, javnega reda in miru ter s sodelovanjem v reševalnih akcijah s helikopterji in drugimi silami);
5. Slovenska vojska (pri izvajanju nalog sodelujejo zlasti letalske enote, enote za jedrsko, kemijsko in biološko obrambo, inženirske enote, zdravstvena služba in druge enote, če niso angažirane pri izvajanju obrambnih nalog) (ZVNDN-UPB1, 72. čl).

1.4.3 Civilna zaščita

ZVNDN-UPB1 definira CZ kot »namensko organiziran del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami oziroma poseben del namensko organiziranih sil za zaščito, reševanje in pomoč« (ZVNDN-UPB1, 3. čl.).

»V večini evropskih držav z izrazom civilna zaščita (civil protection) poimenujejo dejavnosti, organe vodenja ter sile in sredstva, namenjena zaščiti in reševanju civilnega prebivalstva, živali, premoženja, naravne in kulturne dediščine ob velikih naravnih in drugih nesrečah« (Ušeničnik 1996, 300). Organizirajo jih država, lokalne skupnosti ter gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije po merilih za organiziranje, opremljanje in usposabljanje sil za ZRiP in v skladu s svojimi potrebami. Z enotami in službami CZ se zagotavlja izvajanje določenih množičnih nalog ZRiP ob velikih naravnih in drugih nesrečah, ki jih ne morejo izvajati obstoječe reševalne enote in službe (URSZR 2009c).

Dobnik Jerajeva opozori na pomembno dejstvo, da ima v terminologiji EU termin CZ širši pomen kot v slovenščini, kajti CZ v EU obsega, podobno kot slovenski sistem VNDN, varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ob naravnih in drugih nesrečah. Pri tem se področji večjih nesreč z nevarnimi snovmi in namernega onesnaženja morja v EU obravnavata ločeno, vendar se s področjem CZ prepletata v delu, ki se nanaša na pripravljenost in ukrepanje ob tovrstnih nesrečah. Ocenjujemo lahko, da se je evropska CZ do nedavnega osredotočala predvsem na pripravljenost in ukrepanje ob nesrečah, v zadnjih letih pa vse bolj vključuje tudi preventivne dejavnosti (Dobnik Jeraj 2007, 22).

1.4.4 Svet Evropske unije

Svet EU je najpomembnejša institucija EU v procesu sprejemanja odločitev⁴. Svojo zakonodajno vlogo si deli z Evropskim parlamentom (v nadaljevanju: Parlament EU), ki je z uvedbo Lizbonske pogodbe s 1. decembrom 2009, dobil povečano zakonodajno moč in s tem tudi več odgovornosti (Evropski parlament 2010).

Glede na temo zasedanja se Svet sestaja v devetih sestavih: (1) Splošne zadeve in zunanji odnosi; (2) Ekonomske in finančne zadeve; (3) Sodelovanje na področjih pravosodja in notranjih zadev; (4) Zaposlovanje, socialna politika, zdravje in varstvo potrošnikov; (5) Konkurenčnost; (6) Promet, telekomunikacije in energija; (7) Kmetijstvo in ribištvo; (8) Okolje; (9) Izobraževanje, mladina in kultura (Slovensko predsedstvo EU 2009a).

Delo Sveta pripravlja ali usklajuje Odbor stalnih predstavnikov (COREPER), ki ga sestavljajo stalni predstavniki držav članic (COREPER II) v Bruslju in njihovi namestniki (COREPER I) (Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU 2009).

1.4.5 Predsedovanje Svetu EU

Vsaka država članica prevzame predsedovanje Svetu EU za obdobje šestih mesecev. Predsedujoča država v tem času predstavlja EU in vse države članice na vseh področjih. V prvi polovici leta 2008 je Slovenija kot prva med novimi državami članicami, ki so se EU pridružile med letoma 2004 in 2007, prevzela predsedovanje - zadnje v vrsti tria, ki sta ga sestavljali še Nemčija in Portugalska. Nasledil nas je trio Francije, Češke in Švedske.

Naloge predsedujoče države Svetu EU so: priprava in vodenje zasedanj Evropskega sveta, Sveta EU, pripravljalnih odborov in delovnih skupin; zastopanje Sveta EU pri sodelovanju z drugimi ustanovami in organi EU, kot sta Evropska komisija (v nadaljevanju: Komisija EU) ter zastopanje EU pri mednarodnih organizacijah in v odnosih z državami zunaj EU (Slovensko predsedstvo EU 2009b).

---

⁴ Naloge Sveta EU so raznovrstne - izvršuje zakonodajna pooblastila in sicer najpogosteje v postopku soodločanja s Parlamentom EU; zagotavlja usklajevanje splošnih ekonomskih politik držav članic; opredeljuje in izvaja skupno zunanjo in varnostno politiko na podlagi smernic, ki jih opredeli Evropski svet; v imenu EU sklepa mednarodne pogodbe med EU in eno ali več državami ali mednarodnimi organizacijami; zagotavlja usklajevanje aktivnosti držav članic in sprejema ukrepe na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah; skupaj s Parlamentom EU pa tvorita proračunski organ, ki sprejema proračun EU (Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU 2009).

2 CIVILNA ZAŠČITA NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

2.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ

Začetki CZ segajo v sredino osemdesetih let prejšnjega stoletja. Med leti 1985 in 1994 je na podlagi šestih resolucij nastalo več operativnih instrumentov, ki so pokrivali tako pripravljenost vpletenih v CZ kot tudi odziv v primeru nesreče (Evropska komisija 2005).

V maju 1985 se je odvil prvi sestanek ministrov, odgovornih za CZ v različnih državah članicah Skupnosti, dve leti kasneje pa se je sodelovanje Skupnosti na področju CZ začelo. Svet Evropske skupnosti in predstavniki vlad držav članic so se sestali in sprejeli resolucijo, ki jo je leta 1987 potrdila Komisija Evropske skupnosti (Malešič 1991, 247).

S to prvo resolucijo Sveta in predstavnikov vlad držav članic o uvedbi sodelovanja Skupnosti pri civilni zaščiti, sprejeto 4. julija 1987, (UL S 176, str. 1) so se države članice strinjale, da je vsaka država sicer sama pristojna za spopadanje z nesrečami, ki bi se zgodile na njenem ozemlju, vendar pa bi sodelovanje med državami na področju CZ povečalo zmožnost vseh držav članic, da na nastale razmere odgovorijo skladno, upoštevajoč okoliščine in potrebe posameznih držav, kar bi povečalo učinkovitost obvladovanja nesreč (Svet EU 1987). Cilj programa je bil, da se na ravni takratne Evropske skupnosti oblikuje učinkovito strategijo za spopadanje z nesrečami, ki bi vključevala vsa razpoložljiva sredstva. Strategija ni posegala le na področje odzivanja na nesrečo, temveč tudi na področje napovedovanja nesreč, preventivnega delovanja, pravočasnega alarmiranja, izvajanja reševalnih akcij in pomoči ter srednjeročne in dolgoročne obnove prizadetih območij (Malešič 1991, 247).

Na podlagi te resolucije se je politika CZ na ravni EU preko nadaljnje sprejetih dokumentov postopoma razvijala⁵.

Leta 1998 je bil zasnovan dvoletni (1998-1999) Akcijski program Skupnosti na področju CZ (v nadaljevanju Akcijski program), temu je sledil petletni (2000-2004), nato podaljšan še za obdobje 2005-2006. S tem programom so želeli okrepiti sodelovanje in izmenjavo izkušenj med državami članicami EU, pa tudi medsebojno pomoč ob večjih nesrečah⁶. Na podlagi Odločbe Sveta 2001/792/ES je bil oktobra 2001 ustanovljen Mehanizem Skupnosti za

---

⁵ Več o tem si lahko preberemo v Resolution on the new developments in Community cooperation on civil protection 1989 (OJ C 044, 23/2/1989, pg. 3-4), Resolution on improving mutual aid between Member States in the event of a natural or man-made disaster 1990 (OJ C 315, 14/12/1990, pg. 3), Resolution on Community cooperation on civil protection 1990 (OJ C 315, 14/12/1990, pg. 1-2) itd (Evropska komisija 2009č).

⁶ Navedli so tri aktivnosti, s katerimi so želeli povišati stopnjo pripravljenosti pripadnikov CZ in sicer: skupne simulacijske vaje, s katerimi so želeli primerjati različne metode dela ter na ta način pridobiti dodatne izkušnje in podpreti napredek na področju nacionalnih sistemov civilne zaščite; izmenjava strokovnjakov ter delavnice in tečajji, s čimer bi povečali stopnjo pripravljenosti pripadnikov CZ (Svet EU 1999).

krepitev sodelovanja na področju CZ (v nadaljevanju: Mehanizem CZ). Na podlagi izkušenj in pridobljenega znanja je bil v letu 2007 prenovljen. Tretji, ravno tako pomemben zakonodajni akt na področju CZ, je Odločba Sveta o vzpostavitvi finančnega instrumenta za CZ (2007/162/ES), s katerim se je oblikoval Finančni instrument, sprejet leta 2007. Ta določa pravila za zagotavljanje finančne pomoči pri ukrepih pripravljenosti in preventive, pri čemer se s študijami in raziskavami podpira izmenjava znanja, dobrih praks in informacij. Poleg tega Finančni instrument omogoča financiranje dejavnosti Mehanizma CZ (Evropska komisija 2009č).

Z uveljavitvijo Lizbonske pogodbe⁷ s 1. decembrom 2009 je tudi na področju CZ prišlo do nekaterih sprememb, ki sicer ne vplivajo na zgoraj navedene instrumente EU, temveč na umeščenost CZ v sistem EU. Od 1. decembra 2009 uvrščamo CZ v Generalni direktorat za humanitarno pomoč - DG ECHO (prej v Generalni direktorat za okolje). Ta prenova omogoča združitev humanitarne pomoči in CZ v novem delovnem področju z nazivom Mednarodno sodelovanje, humanitarna pomoč in krizno odzivanje. CZ je tako torej razvrščena v dve enoti in sicer enoto GD/03: CZ - odzivanje na nesreče (*Unit DG/03: Civil protection – Disaster response*) in enoto GD/04: CZ - preprečevanje in pripravljenost (*Unit DG/04: Civil protection – prevention and preparedness*)⁸ (Evropska komisija 2010č).

Komisiji EU pri njenem delu pomagata dva upravljalna odbora: Odbor za CZ – *Civil Protection Committee*) in Odbor za direktivo Seveso II⁹ (*Seveso II Directive Committee*).

Člani odborov so predstavniki pristojnih organov držav članic EU in Evropskega gospodarskega območja. V Odboru za CZ lahko sodelujejo tudi države kandidatke, ki so s Komisijo EU podpisale dvostranski memorandum o soglasju (Dobnik Jeraj 2007, 78).

---

⁷ Lizbonska pogodba spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

⁸ Priloga Č: Grafična ponazoritev uvrstitve CZ v GD ECHO.

⁹ Prva Seveso direktiva (Council Directive 82/501/EEC on the major-accident hazards of certain industrial activities (OJ No L 230 of 5 August 1982 – in ima dve dopolnitvi) je bila sprejeta leta 1982, po nesreči v kemični tovarni v Italiji. Leta 1996 so sprejeli drugo Seveso direktivo pod imenom Council Directive 96/82/EC on the control of major-accident hazards oz. t.i. Direktiva Seveso II (Evropska komisija 2010d).

2.2 CILJI EU NA PODROČJU CZ

Mednarodna vloga, ki jo države igrajo na področju CZ, se močno povečuje, kar je razvidno iz vsakoletnega naraščajočega števila nesreč. Kot primer naj navedemo dva uničujoča potresa v letu 2010: januarski na Haitiju in februarski v Čilu. V želji zmanjševanja števila žrtev in poškodovanih ob nesrečah ter boljše socialne povezanosti med evropskimi državljani je EU kot glavne naloge na področju CZ opredelila:

- podpiranje in dopolnjevanje dejavnosti preventive, pripravljenosti in odziva v primeru nesreče tako na nacionalni kot tudi na regionalni ravni;
- prispevanje k informiranju javnosti s ciljem zvišanja ravni samozaščite državljanov Evrope;
- zasnovanje okvira za učinkovito in hitro sodelovanje med pristojnimi nacionalnimi ustanovami za CZ, kadar je vzajemna pomoč potrebna in
- povečanje povezanosti dejavnosti CZ na mednarodni ravni, z vidika širitve EU pa zlasti na področju sodelovanja s srednje- in vzhodnoevropskimi državami, kandidatki za vstop v EU in s partnerji v mediteranski regiji (Evropska komisija 2003).

2.3 INSTRUMENTI ZA IZVAJANJE POLITIKE

2.3.1 Akcijski program

Leta 1997 je bil vzpostavljen dvoletni Akcijski program. Glavni namen programa je bil prispevati k zaščiti ljudi, okolja in lastnine v primeru naravne ali tehnološke nesreče, se pri tem zavedati načela subsidiarnosti in zato to področje le dopolnjevati z aktivnostmi držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni na področju CZ in pospešiti sodelovanje med državami članicami (Svet EU 1997).

Program je bil podaljšan do 31. decembra 2004 z namenom zagotoviti kontinuiteto in uveljaviti ukrepe, ki bi olajšali sodelovanje, izmenjavo izkušenj in znanj ter medsebojno pomoč med državami članicami. Program je zagotavljal finančno pomoč v obliki subvencij za večje projekte splošnega interesa, kot so usposabljanja (delavnice, tečaji, vaje), pilotni projekti, mobilizacija strokovnjakov, konference in drugi dogodki v zvezi s CZ, ki vključujejo več držav članic.

Temeljne naloge programa so torej bile:

- preprečevati nevarnosti in poškodbe ljudi, lastnine in okolja v primeru naravne ali tehnološke nesreče;
- povečevati stopnjo pripravljenosti tistih, ki so vključeni v CZ v vseh državah članicah, da se poveča njihovo sposobnost odzivanja na izredne razmere;
- prispevati k odkrivanju in proučevanju vzrokov nesreč;
- prispevati k izpopolnjevanju sredstev in metod napovedovanja, tehnik in metod odzivanja ter takojšnje pomoči ob nesrečah;
- prispevati k obveščanju, izobraževanju in informiranju javnosti s ciljem povečati učinkovitost samozaščite.

Na podlagi takratnih dogodkov (poplave v srednji in vzhodni Evropi – 2002, nesreča tankerja Prestige v Španiji – november 2002, gozdni požari v južni Evropi – avgust 2003) je bil tudi ta podaljšan in sicer do konca leta 2006, ko se je končal in ga je nadomestil Finančni mehanizem (2007/162/ES) (Svet EU 1999).

Za takratne države kandidatke, kot je bila Slovenija, je bilo sodelovanje pri posameznih projektih zelo pomembno. Slovenija se je udeležila seminarja glede praktičnih izkušenj pri ukrepanju ob nesrečah (2001), seminarja glede učinkovite obravnave klicev v sili na številko 112 (2002) in delavnice o izkušnjah pri ukrepanju ob nesreči tankerja Prestige (2003). Z vidika vključevanja Slovenije kot države kandidatke v aktivnosti akcijskega programa CZ lahko ugotovimo, »...da je URSZR sodelovala v vseh dejavnostih, odprtih za kandidatke, predvsem se je vključila v mrežo za izmenjavo izkušenj. To je prispevalo k prenosu znanja in izkušenj ter h krepitvi sodelovanja z drugimi državami, pa tudi k povečanju zmožnosti URSZR za uspešno delo v obdobju polnopravnega članstva« (Dobnik Jeraj 2007, 111).

2.3.2 Mehanizem skupnosti za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite

Mehanizem CZ, ki je bil ustanovljen oktobra 2001¹⁰ in nato leta 2007¹¹ podaljšan, je glavno orodje Skupnosti za izvedbo skupnih intervencij držav članic na področju CZ ob vseh vrstah nesreč znotraj EU in v tretjih državah – gre za podporo mobilizaciji nujne pomoči sodelujočih držav prizadeti državi (Svet EU 2007a). Z Mehanizmom CZ se želi na prošnjo prizadete države zagotoviti pomoč ob nesreči, izboljšati sodelovanje med državami in s tem izboljšati usklajenost med sodelujočimi državami, izboljšati ozaveščenost prebivalstva, zagotoviti

---

¹⁰ Odločba Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti za pospeševanje okrepljenega sodelovanja na področju CZ (2001/792/ES (Evropska komisija 2009č).

¹¹ Odločba Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju CZ – prenova (2007/779/ES) (ibidem).

boljše varstvo ljudi, okolja in premoženja, zaščititi kulturno dediščino ob večjih naravnih, tehnoloških, radioloških ali ekoloških/okoljskih nesrečah. Za zagotavljanje hitrega in učinkovitega odziva so v Mehanizmu CZ na voljo: Center za spremljanje in obveščanje (MIC – *Monitoring and Information Centre*), Skupni komunikacijski in informacijski sistem (CECIS - *Common Emergency Communication and Information System*), usposabljanje za boljše sodelovanje enot in strokovnjakov iz različnih držav (različne stopnje usposabljanja, skupne vaje in program izmenjave strokovnjakov), enotna številka za klic v sili 112, oblikovanje podatkov nacionalnih reševalnih enot in enot za podporo za ukrepanje ob nesrečah, ki so sposobne delovati skupaj pri mednarodnih reševalnih in humanitarnih operacijah ter zbirka podatkov o serumih in drugih medicinskih sredstvih, ki jih imajo na voljo države EU (SVEZ 2005; Volaj 2005).

Razvijajo se sistemi za zaznavanje in zgodnje opozarjanje na nesreče, pa tudi za boljše obveščanje javnosti. Dopolnilna vloga evropske CZ se kaže tudi kot pomoč pri zagotavljanju prevoza za sile in sredstva, ki jih države članice ponudijo prizadeti državi. Mehanizem CZ pokriva predvsem odziv na nesreče in nekatere vidike pripravljenosti (Berglez in drugi 2008). Prizadevanja EU na področju pomoči prizadeti državi v primeru naravne ali druge nesreče je Komisija EU s svojim Mehanizmom CZ poskušala, v izogib podvajanju dejavnosti v primeru aktiviranja obeh in v želji izboljšanja učinkovitosti ter porabe virov, uskladiti tudi z Združenimi narodi (v nadaljevanju: ZN) oziroma z Uradom za usklajevanje humanitarnih aktivnosti (UN-OCHA - *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*). V ta namen sta UN-OCHA in Komisija EU izmenjala pisma o skupni nameri¹² (Volaj 2005, 239).

Ocenimo lahko, da je srce Mehanizma CZ MIC. Preko tega centra se 24 ur dnevno vse dni v letu pretakajo informacije o nesrečah na območju EU in zunaj nje. Deluje od poletja 2002 (veliki požari v Franciji in na Portugalskem). Preko njega se lahko zaprosi ali ponudi pomoč – v obeh primerih se o tem obvesti vse države, ki v Mehanizmu CZ sodelujejo (Torkar 2008, 279).

CECIS predstavlja programsko orodje za komuniciranje med MIC in državami članicami. Namenjen je boljši in varnejši izmenjavi informacij med državami ob nesrečah, povezan je tudi z drugimi informacijsko-komunikacijskimi sistemi, ki obstajajo na ravni Komisije EU. Sistem vsebuje zbirke podatkov o silah, sredstvih in strokovnjakih, ki jih države lahko

---

¹² Sklep Komisije EU z dne 27. oktobra 2004 o odobritvi izmenjave pisem med Uradom ZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (UN OCHA) in Komisijo Evropskih skupnosti glede njunega sodelovanja v okviru odzivanja na elementarne nesreče (2005/160/ES) (v primeru sočasnih posredovanj v državi, ki jo je prizadela elementarna nesreča) (Evropska komisija 2004).

ponudijo ob nesrečah, prav tako informacije zdravstvene narave (zdravniško osebje, zdravila, medicinska sredstva idr.) (Volaj 2005, 239).

V Mehanizmu CZ uvrščamo tudi ekipe, ki jih Komisija EU ob posamezni nesreči ustanovi za oceno stanja in/ali usklajevanje in jih napoti na prizadeto področje z namenom ocene potreb prizadete države ter usklajevanje dela in zmogljivosti CZ. Naloga Mehanizma CZ je podpiranje držav članic pri dostopu do opreme in prevoznih sredstev ter zagotavljanje dodatnih prevoznih sredstev (Torkar 2008, 279).

2.3.3 Finančni instrument

Finančni instrument, sprejet leta 2007 z Odločbo Sveta o vzpostavitvi Finančnega instrumenta za CZ (2007/162/ES) za dobo sedmih let, dovoljuje sodelujočim državam, da zaprosijo Komisijo EU, da zagotovi podporo in sofinancira prevoz pomoči CZ v državo, ki jo je nesreča prizadela. Do finančne pomoči so tako upravičeni ukrepi (1) napotitve strokovnjakov za oceno stanja in koordinacijo za lažje sodelovanje z drugimi prisotnimi akterji, (2) podpiranja držav članic pri dostopu do opreme in prevoznih sredstev z zagotavljanjem in izmenjavo informacij o opremi in prevoznih sredstvih, ki so na voljo v državah članicah in drugih, komercialnih virih, (3) dopolnjevanja prevoza, ki ga zagotovijo države članice s financiranjem dodatnih prevoznih sredstev, ki so potrebna za zagotavljanje hitrega odziva ob večjih nesrečah v okviru Mehanizma CZ in če so bile izčrpane vse druge možnosti prevoza v okviru Mehanizma CZ, poleg tega pa gre za prevoz pomoči, ki je bila ponujena in sprejeta s strani države prosilke v okviru Mehanizma CZ, je ta pomoč nujna za zadovoljitev osnovnih potreb, ki so nastale zaradi nesreče idr. Finančni instrument torej določa pravila za zagotavljanje finančne pomoči pri ukrepih pripravljenosti in preventive (usposabljanja, vaje, delavnice, prispevek k razvoju sistemov za zaznavanje in zgodnje opozarjanje, izmenjava strokovnjakov,...). Omogoča tudi financiranje dejavnosti Mehanizma CZ – odziv. Pokriva vsa tista področja, ki so se prej financirala iz Akcijskega programa. EU je zanj namenila 189,8 milijona evrov – za dejavnosti znotraj EU letno približno 20 milijonov evrov, za aktivnosti v tretjih državah pa okvirno osem milijonov letno (Svet EU 2007b).

3 CIVILNA ZAŠČITA V SLOVENIJI

V Sloveniji so se po letu 1991 na področju VNDN zgodile pomembne spremembe. Sprejeta je bila nova zakonodaja, ki je dejavnosti za VNDN povezala v organizacijsko in funkcionalno celoto, v podsistem nacionalne varnosti Republike Slovenije. Zahtevala je spremembe na področju opazovanja, obveščanja in javnega alarmiranja, operativnih govornih in podatkovnih zvez, organiziranja sil za ZRiP, izobraževanja in usposabljanja za VNDN. Tako to danes ne pomeni več množice razdrobljenih in med seboj nepovezanih preventivnih, zaščitno-reševalnih, sanacijskih in drugih dejavnosti. Razvija se kot celovit sistem, ki omogoča, da se vse našteje in med seboj odvisne dejavnosti izvajajo povezano in usklajeno, kar zagotavlja tudi večjo načrtnost, učinkovitost in ekonomičnost celotnega sistema (Ušeničnik 2002, 462).

Sklicujoč se na Resolucijo o nacionalnem programu VNDN v letih 2009 do 2015 (ReNPNVNDN 2009 do 2015) in Dobnik Jerajevo (2007, 52) lahko temeljne naloge sistema VNDN strnemo v 4 faze soočanja z nesrečami in njihovega obvladovanja:

- preprečevanje nesreč, znotraj katere prepoznamo še »podfazo« - *ang. mitigation*. Namen preprečevanja (*ang. prevention*) je preprečiti možnost za nastanek nesreče oziroma že vnaprej zmanjšati možne posledice nesreč, kar označuje termin *mitigation*. Preventivni ukrepi se izvajajo po dejavnostih, predvsem v okviru načrtovanja in urejanja prostora, pa tudi z izobraževanjem in usposabljanjem;
- pripravljenost na nesrečo (*ang. preparedness*). V to fazo uvrščamo dejavnosti od opazovanja, obveščanja in alarmiranja ob nevarnostih naravnih in drugih nesreč, do izdelave načrtov ZRiP in zagotavljanja materialnih sredstev za izvajanje zaščitnih ukrepov ter ZRiP;
- dejavnosti ob nesreči in dejavnosti takoj po njej označuje termin odziv (*ang. response*). Obsega ZRiP, ki se izvaja na podlagi prej pripravljenih načrtov za ZiR. V tem okviru se izvajajo tudi naloge in ukrepi za ureditev najnujnejših življenjskih razmer na prizadetem območju;
- obnova in razvoj (*ang. recovery*) obsega ukrepe in dejavnosti za sanacijo škode in odpravo drugih posledic nesreče do vrnitve v prvotno stanje (Dobnik Jeraj 2007, 52; ReNPNVNDN 2009 do 2015).

Slika 3.1: Cikel obvladovanja nesreče v 4-ih fazah v okviru VNDN

Naloge pripravljenosti in ukrepanja tvorijo zaokroženo celoto, imenujemo jih naloge ZRiP in tvorijo podsistem ZRiP v okviru sistema VNDN (Dobnik Jeraj 2007, 52).

3.1 SODELOVANJE SLOVENIJE Z DRUGIMI DRŽAVAMI NA PODROČJU CZ

Cilj Slovenije na področju večletnega sodelovanja z drugimi državami na področju CZ, predvsem pa z državami Zahodnega Balkana¹³, je doseči skupen jezik in dopolnjevanje med instrumenti EU ter nacionalnimi in regionalnimi prizadevanji, namen vseh oblik sodelovanja pa je enak, in sicer:

- podpora državam Zahodnega Balkana pri razvoju nacionalnih sistemov za VNDN,
- krepitev regionalnega sodelovanja na področju VNDN in
- pomoč državam Zahodnega Balkana pri njihovem približevanju EU na področju CZ (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 227).

Slovenija je že z Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015¹⁴ (Uradni list RS, št. 73/2008) določila Zahodni Balkan kot prednostno geografsko območje razvojnega sodelovanja. V skladu z omenjeno resolucijo naj bi Slovenija pri tem sodelovala v obliki nudenja razvojne in reševalne pomoči, URSZR pa predvsem preko delovanja civilnih strokovnjakov v okviru mednarodnih operacij kriznega odzivanja. S Hrvaško in Črno Goro sta sklenjena dvostranska sporazuma o sodelovanju pri VNDN, sporazuma z Bosno in Hercegovino ter Makedonijo sta v postopku usklajevanja. Dejavnosti z Albanijo pa so predvidene v letu 2010 (ibidem).

¹³ S terminom države Zahodnega Balkana poimenujemo morebitne države kandidatke za članstvo v EU in sicer Albanijo, Bosno in Hercegovino, Črno goro in Srbijo ter državi kandidatki Hrvaško ter Makedonijo, v proces pa je bila kot država kandidatka vključena tudi Turčija (Berglez in drugi 2008).

¹⁴ Več o tem na spletni strani Uradnega lista RS: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200873&stevilka=3199> (Ur. l. RS, 73/2008).

3.1.1 Dvostranski sporazumi

Slovenija ima dvostransko sodelovanje razvito z mnogimi državami. Glede na prednostne naloge, ki si jih je Slovenija zastavila v okviru svojega predsedovanja in dejstva, da je Zahodni Balkan Slovenija opredelila kot prednostno geografsko območje razvojnega sodelovanja, bo v nadaljevanju diplomskega dela poudarek predvsem na državah kandidatkah in morebitnih državah kandidatkah¹⁵ za vstop v EU, s katerimi je Slovenija sklenila dvostranske sporazume. S sporazumi želi Slovenija na področju VNDN prispevati k identifikaciji virov nevarnosti naravnih in drugih nesreč ter območij, ki jih nesreče ogrožajo, sodelovati pri opazovanju in napovedovanju nevarnosti oz. nesreč in izboljšati medsebojno obveščanje o njih ter njihovih posledicah, sodelovati pri načrtovanju ukrepov za preprečitev in ublažitev posledic, ki jih s pojavom nesreče povzročajo (URSZR 2009a).

ALBANIJA:

Sodelovanje Slovenije z Albanijo se je začelo z obiskom albanske delegacije leta 1999. Seznanili so se z organizacijo in strukturo slovenskega sistema VNDN na državni, regijski in lokalni ravni ter s sistemom civilne obrambe.

Do konkretne pobude sodelovanja med državama na področju sistema VNDN je prišlo marca 2003, ko so se na pobudo Pakta stabilnosti za JVE¹⁶ v Sloveniji sestale zainteresirane strani za nudenje pomoči pri usposabljanju in izobraževanju albanskih gasilskih enot.

Državi sta na podlagi srečanj sodelovanje usmerili predvsem na svetovanje Slovenije Albaniji na različnih področjih, kot so:

- (a) razvoj sistema VNDN ter ustrezne zakonodaje,
- (b) oblikovanje državnih načrtov ZiR,
- (d) izobraževanje in usposabljanje (predvsem izgradnja centra za usposabljanje gasilcev ter drugih enot ZiR). Sodelovanje Slovenije z Albanijo na področju URSZR je potrebno nadaljevati in v letu 2010 izpolniti zastavljen cilj – podpisati dvostranski sporazum o sodelovanju pri VNDN (URSZR 2009a).

---

¹⁵ Status držav kandidatk za članstvo v EU imajo: Hrvaška, Turčija in Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija. Drugim državam Zahodnega Balkana (Albaniji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, Srbiji in Kosovu v skladu z Resolucijo Varnostnega sveta Združenih narodov 1244) je bilo obljubljen članstvo v EU, ko bodo za to pripravljene. Za te države se uporablja besedna zveza morebitne države kandidatke (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 224).

¹⁶ Države Jugovzhodne Evrope so: Albanija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Moldavija, Črna gora, Romunija, Srbija in Makedonija (Stability Pact for South Eastern Europe 2010).

SRBIJA

Slovenija in Srbija na področju VNDN zaenkrat sicer še nimata sklenjenega dvostranskega sporazuma o sodelovanju, vendar med njima vseeno poteka sodelovanje v obliki nudenja slovenske strokovne pomoči na področju sistemov opazovanja, obveščanja in alarmiranja, enotne evropske številke za klic v sili in načrtovanja državnih načrtov ZRiP. Skupne aktivnosti se izvajajo na področju izobraževanja in usposabljanja (izmenjava izobraževalnih programov, udeležba predstavnikov Srbije na mednarodnih tečajih v Izobraževalnem centru za ZiR na Igu pri Ljubljani). Dvostransko sodelovanje med državama na področju VNDN je konkretnije od leta 2006. V tistem letu je bila Srbija v procesu prenove vzpostavitve sistema VNDN, zato so se na obisku v Sloveniji želeli seznaniti z rešitvami, ki so jih razvili na URSZR-ju. V okviru regionalnih pobud pa Slovenija s Srbijo sodeluje predvsem v Pobudi za pripravljenost in preventivo pred nesrečami v jugovzhodni Evropi (v nadaljevanju: DPPI SEE - *Stability Pact for South Eastern Europe, Disaster Preparedness and Prevention Initiative*), v okviru katere je bilo v letu 2009 izvedeno snovno usposabljanje za gasilce na področju »vročih vaj«, na njej pa je sodeloval tudi predstavnik iz Srbije. Istega leta so se predstavniki Srbije udeležili seminarja o Mehanizmu CZ, ki ga je Slovenija organizirala v sodelovanju Komisijo EU (Horvat 2010).

BOSNA IN HERCEGOVINA

Sodelovanje Slovenije z BiH poteka predvsem v okviru strokovno-delovnih obiskov, udeleževanja na državnih vajah ZiR, ki jih vsako leto organizira v Slovenija, mednarodnih tečajih, sejnih in podobno.

Pri reorganizaciji področja VNDN, ki je v BiH potekala leta 2002, so se strokovnjaki te države oprli na slovenske izkušnje pri izgradnji sistema VNDN, predvsem na področju organizacije sistema VNDN na državni in lokalni ravni ter pripadajoče zakonodaje, izobraževanja in usposabljanja, načrtovanja in preventivnih dejavnosti, opazovanja in obveščanja itd.

Državi vzdržujeta medsebojne stike z omenjenega področja, se medsebojno informirata o mednarodnih tečajih in vajah, ki jih organizirata v tekočem letu (URSZR 2009a).

ČRNA GORA

Januarja 2010 je bil podpisan sporazum med Vlado RS in Vlado Črne gore o sodelovanju na področju VNDN. Sporazum predvideva:

- izmenjavo znanstvenih in tehničnih spoznanj, izkušenj na področju VNDN ter obveščanje o nevarnostih nesreč in njihovih posledicah,
- izobraževanje in usposabljanje osebja, ki sodeluje pri dejavnostih ZiR ter pomoč, ki se jo nudi v okviru ZRiP,
- razvijanje in proizvodnjo ZiR opreme.

Gre torej predvsem za prenos slovenskega znanja in izkušenj kot razvojne pomoči v procesu razvoja črnogorskega sistema za obvladovanje nesreč in njihovemu približevanju EU na področju CZ (Slovenska tiskovna agencija 2010).

MAKEDONIJA

Sodelovanje z Republiko Makedonijo se je bolj intenzivno začelo leta 2003. S sodelovanjem želi Slovenija svoje izkušnje na področju VNDN prenesti na makedonski sistem. V letu 2007, ko je makedonska delegacija dvakrat obiskala Slovenijo, se je seznanila s slovenskimi izkušnjami pri uvajanju enotne evropske številke za klic v sili in razvoju sistema VNDN. Kot primer dobrega sodelovanja med državama lahko navedemo pomoč Slovenije ob pustošenju požara avgusta 2007 na območju Makedonije. Na to območje je Slovenija na podlagi zaprosila na pomoč poslala helikopter, dve posadki helikopterja, štiri gasilce, predstavnika URSZR in materialno pomoč.

Trenutno z Republiko Makedonijo poteka usklajevanje sporazuma o sodelovanju in vzajemni pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Omenjeni sporazum je bil posredovan v soglasje Ministrstvu za zunanje zadeve in se bo po prejemu soglasja posredoval Vladi RS v obravnavo. Predvideva se, da bo sporazum pripravljen za podpis v začetku druge polovice leta 2010 (Horvat 2010).

HRVAŠKA

Slovenija s Hrvaško na področju VNDN sodeluje od leta 1997, ko je bil podpisan Sporazum med Vlado RS in Vlado RH o sodelovanju pri varstvu pred naravnimi in civilizacijskimi nesrečami (Ur. l. RS 82/1999). Na podlagi 21. člena sporazuma je bila vzpostavljena Stalna slovensko-hrvaška mešana komisija, ki se sestaja enkrat letno (izmenično v Sloveniji in na Hrvaškem) z namenom izvajanja nalog, določenih v sporazumu, predvsem pa, da se oceni meddržavno sodelovanje in oblikuje program sodelovanja za naslednje leto. S Hrvaško Slovenija sodeluje v skupnih vajah, v okviru Partnerstva za mir zveze NATO in v okviru Pakta stabilnosti pri Projektu izobraževanja za varstvo pred nesrečami za jugovzhodno Evropo (v nadaljevanju: JV Evropa). Aktivno sodelovanje med obema državama se kaže tudi v skupnih aktivnostih na obmejnem območju (med izpostavami URSZR in Policijskimi upravami, Oddelki za CZ hrvaških županij ter drugimi akterji) (URSZR 2009a).

3.1.2 Regionalno sodelovanje

S pomočjo regionalnega sodelovanja na področju VNDN Slovenija prispeva k povezovanju držav Zahodnega Balkana na področju VNDN in CZ, h krepitvi sosedskih odnosov ter k stabilnosti v regiji, saj je preprečevanje nesreč, priprava nanje in ustrezno usposabljanje ključnega pomena, da do nesreče in posledične nestabilnosti v regiji ne bi prišlo. Prav pomoč, ki si jo države nudijo v primeru nesreče, pa je tisti dejavnik, ki ljudi v želji po čim hitrejši vzpostavitvi prejšnjega, stabilnega stanja, združi. Da bi nesreče lahko preprečili, predvsem pa se nanje pravočasno odzvali ter jih z učinkovito in hitro pomočjo omilili, je regionalno sodelovanje na področju VNDN pomembno za razvoj nacionalnih sistemov in povezovanje regionalnih zmogljivosti ob večjih nesrečah, ki lahko imajo tudi čezmejne posledice (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 227).

POBUDA ZA PRIPRAVLJENOST IN PREVENTIVO PRED NESREČAMI PAKTA STABILNOSTI ZA JV EVROPO (DPPI SEE)

Pakt za Stabilnost je bil prvi resni poskus mednarodne skupnosti nadomestiti prejšnjo politiko kriznega intervencijskega odzivanja (*reactive crisis intervention policy*) JV Evrope s celovito, dolgoročno strategijo preprečevanja konfliktov. Ideja o Paktu stabilnosti se je porodila konec leta 1998, sprejet pa je bil 10. junija 1999 na pobudo EU v Kölnu. V ustanovnem dokumentu (Stability Pact for South Eastern Europe) se je več kot 40 partnerskih držav in organizacij obvezalo, da si bodo prizadevale za pospeševanje miru, demokracije, spoštovanja človekovih

pravic in gospodarske uspešnosti in za doseganje stabilnosti v regiji kot celoti (URSZR 2010č).

Najpomembnejši politični instrument Pakta je tako imenovana Regionalna okrogla miza, v okviru katere delujejo tri delovna omizja. Znotraj delovnega omizja III – Varnostna vprašanja- se nahajata dve “podomizji”: Varnost in obramba ter Pravosodje in notranje zadeve. V okviru tega omizja so leta 2002 države JV Evrope ter Mednarodna federacija Rdečega križa in Rdečega polmeseca podpisale Pobudo za pripravljenost in preventivo pred nesrečami v JV Evropi¹⁷, ki je še danes eno najpomembnejših regionalnih sodelovanj.

Njen namen je razviti ustrezna orodja za spopadanje z nesrečami in orodja organizacij CZ, s katerimi bi podpirali aktivnosti preprečevanja in pripravljenosti na nesreče in poleg obstoječih programov razvili strategijo, ki bi te programe okrepila ter jih vpletla v bodoče projekte (Stability Pact for South Eastern Europe 2010).

Od leta 2001 potekajo dvakrat letno redni regionalni sestanki v okviru pobude, na katerih se poroča o izvajanju projektov in dogovarja o nadaljnjih aktivnostih ter novih projektih, ki jih finančno podprejo donatorji.

Projekti, ki že potekajo v okviru pobude:

- Projekt za izobraževanje in usposabljanje za varstvo pred nesrečami v JV Evropi¹⁸;
- Projekt skupne gasilske enote;
- Projekt seizmološke mreže za JV Evropo (URSZR 2010č).

Od ustanovitve je Pobuda beležila znaten napredek - politični, gospodarski ter socialni pogoji v celotni regiji so se izboljšali. Po besedah Dimitrija Rupla (2009) je »Pakt za stabilnost omogočil prehod ne samo iz v vojni uničenih gospodarstev v napredek pri ustanavljanju tržnih gospodarstev, ampak tudi iz razdvojenih družb v postopno doseganje multietničnih in strpnejših družb, ali če posplošimo, postopen premik od okolja spopadov k okolju

---

¹⁷ Declaration on Cooperation in Disaster Preparedness and Prevention in South Eastern Europe

¹⁸ Disaster Management Training for South East Europe – DMTP

S tem projektom, ki se je začel izvajati leta 2002, so želeli s pomočjo vzpostavitve ali nadgradnje posameznih nacionalnih sistemov VNDN ter usposabljanja delavcev na področju ZiR, izboljšati pripravljenost držav na naravne in druge nesreče.

Cilji projekta so: (1) Prenos znanja in izkušenj pri vzpostavljanju ali nadgradnji nacionalnih sistemov varstva pred nesrečami v državah JVE (vloga Slovenije kot mentorske države), (2) pridobitev in izpopolnitev strokovnih znanj in tehnik za izvajanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, (3) pomoč državam jugovzhodne Evrope pri postopnem vključevanju v evropske integracije tudi na področju varstva pred nesrečami, (4) pridobitev znanja o mehanizmih za nudenje mednarodne humanitarne in reševalne pomoči ob velikih nesrečah in s tem zagotovitev sodelovanja predstavnikov držav jugovzhodne Evrope v mednarodnih reševalnih in humanitarnih akcijah, (5) usklajevanje potreb in možnosti za izobraževanje in usposabljanje za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami v regiji.

V projektu poleg držav jugovzhodne Evrope sodelujejo tudi mednarodne organizacije (Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca, Program za razvoj Združenih narodov, Urad ZN za usklajevanje humanitarnih aktivnosti). Države, sodelujoče v pobudi, letno organizirajo tečaje, seminarje (URSZR 2010f).

sodelovanja« (Slovensko predsedstvo EU 2009d). Leta 2006 se je EU na podlagi omenjenih dejstev in zavedanja, da si je še naprej potrebno prizadevati ne le za stabilnost v regiji, ampak tudi za regionalno sodelovanje, dialog, pomoč pri nadaljnjih političnih in ekonomskih reformah ter za spoštovanje človekovih pravic EU, v posvetovanju z državami JV Evrope odločila za preimenovanje Pakta za stabilnost v Svet za regionalno sodelovanje (RCC - *Regional Cooperation Council*). Februarja 2008 so RCC, zasnovan na podlagi prioritet, ki jih je regija sama definirala, uradno ustanovili, prevzel pa je vlogo Pakta za stabilnost (Stability Pact For South Eastern Europe 2010; Evropska komisija 2010b).

POBUDA MINISTROV ZA OBRAMBO ZA JV EVROPO¹⁹ (SEDM - *South-Eastern Europe Defence Ministerial*)

V želji krepitve miru, varnosti in stabilnosti ter utrjevanja zaupanja med državami v JV Evropi so obrambni ministri leta 1997 v Sofiji podpisali regionalno Pobudo za obrambo za JV Evropo. Hkrati poteka to sodelovanje v duhu programa Partnerstva za mir in ima funkcijo gibala za hitrejše vključevanje jugovzhodno-evropskih držav v transatlantske integracije in v tem okviru še posebej v NATO (URSZR 2010b).

V okviru te Pobude delujeta Simulacijska mreža za JV Evropo (SEESIM - *South Eastern Europe Simulation Network*) in Civilno-vojaško krizno načrtovanje (CMEP - *Civil-Military Emergency Planning/Preparedness*). Na področju CMEP so države JV Evrope na začetku leta 2001 uskladile besedilo Sporazuma o ustanovitvi Sveta za JV Evropo za civilno-vojaško načrtovanje ukrepov ob nesrečah²⁰, ki so ga podpisali direktorji ustanov za CZ.

Delo v okviru CMEP poteka dvakrat letno v štirih delovnih skupinah, ki predlagajo delovne načrte in načine za vzpostavitev nacionalnih kriznih centrov, načine in standarde v medsebojnih komunikacijah, baze podatkov, ki bi podpirale to komunikacijo ter informacijsko tehnologijo potrebno za izvedbo navedenih nalog (URSZR 2010a).

Namen SEESIM, ki so jo leta 2000 sprejeli obrambni ministri držav SEDM, je vzpodbujati sodelovanje, koordinacijo in interoperabilnost med pobudami SEDM s pomočjo računalniške podpore in simulacij ter izboljšati ukrepanje teh držav v primeru nesreče. S pomočjo te mreže naj bi izvedli simulacijske demonstracije in vaje. Prva simulacijska vaja je potekala od 9. do 19. decembra 2002 s civilno-vojaškim značajem "SEESIM 2002" - scenarij vaje je

---

¹⁹ Članice pobude so: Albanija, Bolgarija, Grčija, Hrvaška, Italija, Makedonija, Romunija, Slovenija, Turčija in ZDA (slednja kot usmerjevalka in mentorica pobude) (URSZR 2010b).

²⁰ ang.: Agreement on the establishment of the Civil-Military Emergency Planning Council for South Eastern Europe

predvideval naravno nesrečo - potres, gostiteljica je bila Grčija, države so sodelovale iz svojih prestolnic (URSZR 2010c).

JADRANSKO-JONSKA POBUDA (Adriatic-Ionian Initiative – AII)

Jadransko-Jonska pobuda je bila ustanovljena v Italiji leta 2000. Namen pobude je sodelovanje držav na tem območju pri trajnostnem razvoju Jadranskega in Jonskega morja.

Članice so Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna Gora, Grčija, Hrvaška, Italija, Srbija in Slovenija.

URSZR sodeluje v okviru Jadransko-Jonske pobude pri pripravi tristranskega načrta ukrepanja in pomoči ob nesrečah na morju v severnem Jadranu²¹ (URSZR 2010d).

---

²¹ ang.: Sub-regional contingency plan for the Northern Adriatic

4 PREDSEDOVANJE SVETU EU

4.1 ORGANIZACIJSKE PRIPRAVE

Predsedujoča država Svetu EU se mora že pred pričetkom predsedovanja zavedati načela subsidiarnosti, ki pravi, da je CZ v EU v pristojnosti posamezne države članice, EU pa posamezne nacionalne programe podpira in jih, če je treba, dopolnjuje ter usklajuje, saj je sodelovanje in pomoč v primeru naravne in druge nesreče med državami odraz največje solidarnosti.

»Namen sodelovanja na področju CZ je torej boljša zaščita ljudi, okolja, lastnine in kulturne dediščine ob nesrečah, ki se zgodijo v EU ter tudi zunaj nje. Države članice sodelujejo pri preventivi in pripravljenosti na nesreče, pri obveščanju državljanov in ukrepanju ob nesrečah oziroma pri odpravi neposrednih posledic nesreč, na čemer je tudi težišče delovanja« (Kuntarič 2007).

V prilogi k Slovenski vojski je bil objavljen intervju z namestnikom generalnega direktorja URSZR Brankom Dervodelom, ki je orisal stanje na URSZR pred pričetkom predsedovanja Slovenije Svetu EU. Iz intervjuja je razvidno, da je bila v priprave na predsedovanje vključena vsa URSZR. Vsak dan so imeli sestanke, na katerih so pregledali 4 delovna področja; (1) odprta vprašanja v PROCIV – u in Odboru stalnih predstavnikov pri Svetu EU (v nadaljevanju: COREPER II - *Odbor stalnih predstavnikov (veleposlaniki) in njihovih namestnikov pri Svetu EU*) oziroma Svetu za pravosodje in notranje zadeve, (2) nerešena vprašanja v odborih, (3) vprašanja, ki jih obravnavajo generalni direktorji na polletnih sestankih, (4) zadnje in težiščno področje pa so bile odprte zadeve na področju CZ pri pripravah Slovenije na predsedovanje Svetu EU (Kuntarič 2007).

Andreja Ferlin Lubi, podsekretarka za sistemska vprašanja na URSZR, je v intervjuju izpostavila še tri glavne naloge, ki jih ima država med predsedovanjem na področju CZ:

1. vodenje PROCIV-a,
2. vodenje intervencij v tretjih državah,
3. organizacija sestanka generalnih direktorjev za CZ.

Glede na to so na URSZR oblikovali širšo skupino 40-ih ljudi (v katero je bila vključena celotna vodstvena struktura in ključni uradniki URSZR). Posamezniki, ki so bili vključeni v projekt predsedovanja, so se med pripravami ustrezno usposobili. Na podlagi zgoraj naštetih nalog so znotraj te skupine oblikovali tri ožje delovne skupine:

1. skupina za vodenje PROCIV-a, ki ji je predsedoval namestnik generalnega direktorja URSZR. Sestavljena je bila iz šestih ljudi, ena izmed njih je odšla že leto prej v Bruselj, z namenom lažjega in hitrejšega dostopanja do podatkov,
2. skupina za pripravo na intervencije v tretjih državah,
3. skupina za pripravo dogodkov v Sloveniji (sestane generalnih direktorjev CZ in seminar na temo: Približevanje držav Zahodnega Balkana Evropski uniji na področju civilne zaščite) (Ferlin Lubi 2009).

PROCIV je v okviru Sveta EU pristojen za področje CZ (od leta 2006 pa na ločenih zasedanjih obravnava tudi zaščito evropske kritične infrastrukture²²). Sodeloval je pri pripravi stališč in predlogov Slovenije na področju Mehanizma CZ. Nosilni organ te delovne skupine je Ministrstvo za obrambo (SVEZ 2005).

Člani PROCIV-a so iz pristojnih organov držav članic, delo vodi predstavnik trenutno predsedujoče države. Področje CZ na ministrski ravni obravnava Svet za pravosodje in notranje zadeve; na ravni stalnih predstavnikov pa COREPER II (Evropska komisija 2009c).

Kuntarič (2007) v pogovoru z Dervodelom navaja, »...da je bilo zelo pomembno delo, ki se je nanašalo na predsedovanje, tako že pred predsedovanjem opravljeno v stikih z Generalnim Sekretarjem Sveta EU in predvsem s Komisijo EU«. S predstavniki Generalnega Sekretariata Sveta EU so se pogovarjali o predvidenih ključnih nalogah. S predstavniki Komisije EU so se sestali na dveh sestankih, na katerih so pregledali morebitne naloge, ki so čakale zaposlene na URSZR in sestanek, na katerem so se pogovarjali o sodelovanju s tretjimi državami, kar je Slovenija kasneje kot eno izmed ključnih nalog navedla v prednostnih nalogah predsedovanja Svetu EU (Kuntarič 2007). Vsa srečanja so bila neformalne narave, a po mnenju Ferlin Lubijeve (2009), »... za Slovenijo še kako pomembna.« Strateške naloge, ki si jih je Slovenija zastavila, so poskušali uskladiti z naslednjim predsedujočim triom Svetu EU (Francijo, Češko, Švedsko). Na državni ravni so se tako priprave začele že veliko pred predsedovanjem Slovenije, predvsem v smislu priprave programov in zadostnega števila kadrov, jezikovnih usposabljanj, finančnih programov itd (Ferlin Lubi 2009).

---

²² Ta pojem označuje tiste infrastrukturne zmogljivosti, sisteme ali njihove dele, ki se nahajajo v državah članicah EU in so bistveni za vzdrževanje ključnih družbenih funkcij, zdravja, varnosti, zaščite, gospodarske in družbene blaginje ljudi (npr. proizvodnja, transport in distribucija elektrike, plina in nafte, telekomunikacije, kmetijstvo, finančne in varnostne storitve itd.) in katerih okvara ali uničenje bi imelo resne posledice v vsaj dveh državah članicah EU. Industrije kritične infrastrukture postajajo zaradi okrepljene gospodarske, tehnološke in socialne globalizacije vse bolj soodvisne. Zato bi okvara ali uničenje dela infrastrukture v eni državi članici lahko negativno vplivala na številne druge in na celotno evropsko gospodarstvo. Zaradi čezmejne razsežnosti bi integrirani pristop na ravni EU dopolnil in dodal vrednost že obstoječim nacionalnim programom za varovanje kritične infrastrukture, ki se v državah članicah že izvajajo (Slovensko predsedstvo EU 2009c).

Skupina, ki je bila na URSZR oblikovana za vodenje PROCIV-a, je imela po besedah Ferlin Lubijeve veliko dela, saj predsedujoči PROCIV-u vodi in organizira njeno delovanje. Dervodel je kot ključno nalogo PROCIV-a navedel usklajevanje nasprotujočih si interesov držav članic s pomočjo priprave predlogov kompromisnih rešitev za doseg napredka pri reševanju posameznih vprašanj in vlogo posrednika, pri tem pa mora biti nepristranski in upoštevati le skupne evropske cilje (Kuntarič 2007).

Med predsedovanjem je delo PROCIV-a zajemalo sestavo programa in načrte posameznih srečanj PROCIV-a. Vsak sestanek je moral biti dobro strukturiran s posameznimi točkami dnevnega reda, z natančnimi datumi in urami izvedbe, kar pa je mnogokrat predstavljalo problem, saj večkrat niso vedeli, ali bo Komisija EU uspela preučiti zadeve, dane v obravnavo (Ferlin Lubi 2009).

V obdobju pred predsedovanjem tria držav je vedno potrebno pripraviti osemnajstmesečni program predsedovanja tria (Nemčija, Slovenija, Portugalska). Osrednji namen 18-mesečnega skupinskega predsedovanja je bil okrepiti sodelovanje med temi zaporedno predsedujočimi državami članicami in tako prispevati k dolgoročno bolj usklajenemu razvoju politik v EU (Berglez in drugi 2008, 271).

4.2 18-MESEČNI PROGRAM PREDSEDOVANJA

Program osemnajstmesečnega obdobja treh predsedstev je bil razdeljen na 3 sklope. V prvem je bil predstavljen strateški koncept, ki je program postavljaj v širši kontekst, zlasti z vidika dolgoročnejših ciljev, ki so segali v obdobje naslednjih predsedstev. Drugi del je vključeval seznam potrebnih prednostnih nalog predsedstev na področju vseh politik, tretji del pa je predstavljal celovit program, ki je določal vsebine, ki naj bi bile obravnavane v 18-mesečnem obdobju.

Glede področja CZ so napisali slednje:

Nadaljevala se bodo prizadevanja za razvoj celostnih in usklajenih rešitev EU za reševanje čezmejnih kriz v okviru kriznega upravljanja. Dosežen naj bi bil dogovor o Evropskem programu za zaščito kritične infrastrukture (EPCIP - /European Programme for Critical Infrastructure Protection/) in vzpostavljeno omrežje opozorilnih informacij o kritični infrastrukturi (CIWIN - /Critical Infrastructure Warning Information Network/); oboje bo igralo določeno vlogo tudi pri boju proti terorizmu. Obravnavano bo vprašanje izboljšav pri sistemih za odkrivanje in zgodnje opozarjanje na nesreče. Okrepljeno bo sodelovanje z ZN na področju civilnozaščitnih reševalnih intervencij ob nesrečah (Svet EU 2008a, odst. 131).

Sicer so v strateškem delu potrdili že dogovorjene naloge, kot je širitev EU na 27 držav članic in prizadevanja, da tudi nove države članice čim prej postanejo del schengenskega območja. Prizadevali naj bi si za krepitev odnosov z državami na njeni vzhodni in južni meji in za izpolnitev Strategije EU za trajnostni razvoj – predvsem naj bi se posvetili podnebnim spremembam ter zaustavitvi izgubljanja biotske raznolikosti do leta 2010, za nadaljnje učinkovito delo EU v podporo globalnemu miru in stabilnosti, zlasti v okviru sodelovanja z ZN. Nadaljevala naj bi se prizadevanja za usklajeno in učinkovito uporabo vseh zunanjih instrumentov, ki jih ima Unija na razpolago, kar naj bi pripomoglo k učinkovitemu odzivanju Unije v situacijah preprečevanja konfliktov, kriznega upravljanja in rehabilitacije po koncu konfliktov ter tako zagotavljala mir in stabilnost (Svet EU 2008a).

4.3 ŠESTMESEČNI PROGRAM PREDSEDOVANJA

Poleg skupnega 18-mesečnega programa vsaka država tria pripravi še šestmesečni program, ki opredeljuje področja, ki jim posamezno predsedstvo želi posvetiti posebno pozornost v času vodenja Sveta EU. Program predsedovanja država predstavi v Parlamentu EU in širši javnosti.

Prednostne naloge šestmesečnega predsedovanja so osnoven dokument za pripravo večletnega strateškega programa in enoletnega operativnega programa ali 18-mesečnega programa predsedstva. Prav tako morajo tudi okvirni začasni dnevni redi za posamične sestave Sveta EU odražati vsebino prednostnih nalog šestmesečnega predsedovanja.

Dokument je običajno urejen po izpostavljenih horizontalnih vprašanjih, znotraj katerih se podrobneje navajajo posamezna področja, ki si jih je predsedstvo izbralo kot prednostna. Na podlagi pregleda vsebinskih sklopov, ki so bili aktualni v času slovenskega predsedovanja, sta Služba Vlade RS za evropske zadeve (v nadaljevanju: SVEZ) za področji I. in III. stebra EU, MZZ pa za področje II. stebra²³, opredelila vsebine, ki sta jih videla kot možne prednostne naloge slovenskega predsedovanja. Osnutek prednostnih nalog slovenskega predsedovanja, ki ga je potrdila Ožja delovna skupina, je bil osnova za sodelovanje Slovenije pri izdelavi skupinskih programov predsedovanja.

SVEZ je v sodelovanju z drugimi državnimi organi pripravil predlog dokumenta Prednostne naloge slovenskega predsedovanja. Podskupina za pripravo programa predsedovanja ga je

---

²³ I steber vključuje vse tri skupnosti: Evropsko skupnost za premog in jeklo – ESPJ (European Coal and Steel Community – ECSC), Evropsko skupnost – ES (European Community – EC), ki se je pred Pogodbo o Evropski uniji imenovala Evropska gospodarska skupnost – EGS (European Economic Community – EEC) in Evropsko skupnost za jedrsko energijo – ESJE (European Atomic Energy Community – EAEC, znano kot Euratom) (Vlada RS 2010a).

obravnavala in nato dopolnjenega posredovala v obravnavo Širši delovni skupini. Do 1. decembra 2007 je/so organ(i), ki ga(jih) je imenovala Ožja delovna skupina, predložil(i) potrjen predlog Prednostnih nalog slovenskega predsedovanja v sprejem Vladi RS. Vlada ga je po obravnavi posredovala v seznanitev Državnemu zboru RS.

V januarju 2008 je predsednik Vlade RS predstavil Prednostne naloge slovenskega predsedovanja Svetu EU na plenarnem zasedanju Parlamenta EU, pristojni ministri pa na matičnih odborih Parlamenta EU (SVEZ 2005).

V okviru šestmesečnega programa so bile kot prednostne opredeljene naslednje naloge slovenskega predsedstva:

1. Prihodnost Evrope – uveljavitev Lizbonske pogodbe ²⁴,
2. Uspešen zagon novega cikla lizbonske strategije,
3. Korak naprej v reševanju podnebno-energetskih vprašanj,
4. Potrditev evropske prihodnosti Zahodnega Balkana in krepitev evropske sosedске politike.

V obdobju predsedovanja je bila sklenjena mreža stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumov z državami Zahodnega Balkana. Podpisana sta bila sporazuma s Srbijo ter z Bosno in Hercegovino. Mreža utrjuje in pospešuje integracijski proces držav Zahodnega Balkana ter s tem prispeva h krepitvi stabilnosti in vsestranskemu razvoju regije. Pomemben uspeh so bile t.i. sektorske pobude na področju regionalnega sodelovanja in gospodarskega razvoja. Najpomembnejša za potrebe diplomskega dela sta bila vzpostavitev okrepljenega sodelovanja med regijo in EU na področju CZ ter ustanovitev Investicijskega sklada za Zahodni Balkan, kot druge pa naj navedemo začetek dialoga o vizumski liberalizaciji z vsemi državami Zahodnega Balkana, podelitev mandata Komisiji UE za začetek pogajanj o prometnem sporazumu idr.

5. Spodbujanje dialoga med kulturami, prepričanji in izročili v evropskem letu medkulturnega dialoga

(SVREZ 2008).

---

²⁴ V luči uveljavitve Lizbonske pogodbe s 1. januarjem 2009 je Slovenija v času predsedovanja vodila pripravljalno delo za začetek njenega izvajanja. Na podlagi neformalnih posvetovanj o različnih odprtih vprašanjih je predsedstvo izdalo poročilo o opravljenem delu (SVREZ 2008).

4.4 POLLETNI PROGRAM DELA NA PODROČJU CZ

Na URSZR so v skladu z 18-mesečnim programom, zlasti pa v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami določili tudi polletni program dela na področju CZ, pri tem pa so upoštevali aktualno problematiko – povečano število nesreč v zadnjih letih znotraj in zunaj Skupnosti. Tako so se osredotočili na tri področja:

1. izboljšanje odziva na nesreče;
2. sodelovanje s tretjimi državami, predvsem državami Zahodnega Balkana;
3. sodelovanje z mednarodnimi organizacijami (Volaj 2008, 107).

4.4.1 Krepitev odziva na nesreče

Število nesreč se glede na pretekla desetletja močno povečuje²⁵, kar je zelo zaskrbljujoče. Združeni narodi (v nadaljevanju: ZN) so namreč v letu 2008 zabeležili 321 nesreč, medtem ko so jih še leta 1977 manj kot 100. V nesrečah v letu 2008 je bilo ogroženih več kot 211 milijonov ljudi, več kot 235 tisoč pa jih je v nesrečah umrlo. Gospodarska škoda, ki je nastala zaradi posledic nesreč, je bila ocenjena na 85 milijard dolarjev (UNISDR 2009a).

Graf 4.1: Časovnica evidentiranih naravnih nesreč med leti 1975-2008

Vir: UNISDR (2009a).

Tabela: 4.1: 10 najhujših naravnih nesreč glede na število mrtvih, skupaj s pogrešanimi v letu 2008

Ciklon Nargis, maj	Mjanmar	138 366
Potres, maj	LR Kitajska	87 476
Poplave, junij-avgust	Indija	1 963
Ekstremne zimske razmere, januar	Afganistan	1 317
Tajfun Fengshen (Frank), junij	Filipini	644
Hurikan Hanna, september	Haiti	529
Močno deževje, september	LR Kitajska	277
Poplave, oktober	Jemen	180
Poplave, junij	LR Kitajska	176
Poplave, september	Indija	173
		230 101

Vir: UNISDR (2009a).

²⁵ V petdesetih letih prejšnjega stoletja (1950-1959) je bilo 294 nesreč, v letih 2000-2005 pa kar 2.788 nesreč (UNISDR 2009b).

Države članice EU so v obdobju slovenskega predsedovanja Svetu EU ob upoštevanju dejstva o naraščanju naravnih in drugih nesreč in v želji večje učinkovitosti ter hitrejšega odziva na nesreče na podlagi sporočila Komisije EU o odzivu na nesreče²⁶ sprejele Sklepe Sveta (10128/08) o okrepitvi zmogljivosti odzivanja Unije na nesreče – na poti k celostnemu pristopu do obvladovanja nesreč. Sklepi vsebujejo elemente za doseganje učinkovitega, celovitega in usklajenega odziva EU na nesreče, ki ga je mogoče doseči ob upoštevanju načela nacionalne odgovornosti in solidarnosti EU. Poudarjen je pomen celotnega cikla nesreč, vključno z njihovim preprečevanjem, pripravljenostjo in odzivanjem nanje ter obnovo (Berglez in drugi 2008, 273) – t.i. »integrated approach«.

V sklepih Svet EU ugotavlja tudi, da je potrebno izboljšati usklajevanje med njim, Komisijo EU in državami članicami na vseh ravneh obvladovanja nesreč. »Omenjeni sklepi dajejo pomembne smernice za nadaljnje delo na področju CZ, njihov dejanski prispevek pa je odvisen od uresničevanja vseh opredeljenih nalog, za kar bo potrebno še veliko dela Evropske komisije, pa tudi držav članic« (Berglez in drugi 2008, 274). Če se celoten cikel nesreče primerja s stroški, ki se pojavljajo v vsaki fazi obvladovanja te nesreče, je hitro jasno, da je pred nesrečo za ozaveščanje, izobraževanja in usposabljanja tako prebivalstva kot zaposlenih na področju VNDN, potrebnih veliko manj sredstev v primerjavi s tistimi, ki so potrebna za odpravljanje njenih posledic in obnovo. Zato EU tudi s pomočjo omenjenih Sklepov Sveta EU (10128/08), sprejetih med slovenskim predsedovanjem, spodbuja sodobne nacionalne sisteme za obvladovanje nesreč, da poleg učinkovitega odziva (za kar je potrebno MIC okrepiti z dodatnimi človeškimi in materialnimi viri) ustrezno urejajo tudi preventivo in pripravljenost. S pomočjo omenjenih Sklepov naj bi države članice prispevale k boljšemu in hitrejšemu pretoku informacij o strukturah, vključenih v dejavnosti CZ, in njihovih zmogljivostih ter o izkušnjah iz intervencij ob velikih nesrečah, ki olajšajo operativno delovanje (Svet EU 2008c, Berglez in drugi 2008, 274).

---

²⁶ V sporočilu so navedeni naslednji predlogi: (1) preoblikovanje mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite (center za spremljanje in obveščanje – MIC) v resnični operativni center ter podkrepitev mehanizma z rezervnimi viri, na primer pomožnimi moduli ali dodatnimi evropskimi viri; (2) okrepitev humanitarne pomoči z zapolnitvijo obstoječih vrzeli v ukrepanju, okrepitev zmogljivosti globalnega odziva (zlasti Združenih narodov in gibanja Rdečega križa) ter izboljšanje usklajevanja z različnimi humanitarnimi akterji; (3) vzpostavitev vseevropske mreže usposabljanja za odzivanje na nesreče, ki temelji na izkušnjah držav članic v usposabljanju za civilno zaščito; (4) izboljšanje ukrepov za pripravljenost na nesreče v EU in tretjih državah, sistemov zgodnjega opozarjanja (npr. na cunamije v Sredozemlju) ter uporabe enotne evropske številke za klic v sili 112; (5) odločno pozivanje k okrepljenemu medinstitucionalnemu sodelovanju z uporabo skupnih enot za načrtovanje operativnih enot za obravnavanje posameznih nesreč, ki zahtevajo uporabo različnih instrumentov (Evropska komisija 2008).

4.4.1.1 Sistem aktiviranja Mehanizma CZ ob nesrečah

Odločba Sveta EU o vzpostavitvi Mehanizma CZ (prenova) iz leta 2007 (2007/779/ES) (v nadaljevanju Odločba Sveta EU 2007/779/ES) predvideva 2 načina aktiviranja Mehanizma CZ. V primeru nesreče znotraj EU, je država članica, ki jo je nesreča prizadela in je zato preko MIC za pomoč zaprosila druge države članice EU, sama odgovorna za vodenje intervencije in usklajevanje pomoči. V primeru nesreče zunaj EU in ko država, ki jo je nesreča prizadela, preko MIC zaprosi za pomoč države članice EU, pa operativno usklajevanje (t.j. vodenje intervencije in usklajevanje pomoči) prevzame Komisija EU oziroma MIC. PD v tem primeru zagotavlja politično in strateško usklajevanje; zlasti takrat, ko se zaradi narave nesreče (prizadetih več držav, veliko mrtvih) v proces vključijo tudi druge institucije (Svet EU, Parlament EU) (Torkar 2008, 280).

Pogodba o Evropski uniji, Poglavlje V (2008/C 115/01), ki govori o skupni zunanji in varnostni politiki, dovoljuje uporabo Mehanizma CZ tudi v posebnem primeru – v operacijah kriznega upravljanja. Ta postopek aktiviranja in uporabe Mehanizma CZ bi se sprožil v primeru, če bi se nesreča zgodila v državi ali na območju, kjer zaradi zaostrenih notranjih razmer že poteka operacija kriznega upravljanja ali pa bi se za to razglasila ob intervenciji Mehanizma CZ. Do sedaj se Mehanizem CZ še nikoli ni uporabil v operacijah kriznega upravljanja niti v okviru že trajajoče operacije niti samostojno. O načinu aktiviranja Mehanizma CZ (ali bo šlo za operacijo kriznega odzivanja ali pa so varnostne razmere v državi stabilne in tako ni potrebe po kriznem upravljanju) odloča PD Sveta EU (Pogodba o Evropski Uniji; Torkar 2008, 280–281).

Na URSZR je bila za potrebe predsedovanja ustanovljena koordinacijska skupina za usklajevanje, ki je bila sestavljena iz zaposlenih na URSZR, zunanjih pripadnikov CZ in zunanjega strokovnjaka. Ta je imela poleg priprave predloga, na kakšen način naj se aktivira Mehanizem CZ (torej v okviru kriznega upravljanja ali ne) še naloge:

1. spremljanja stanja na področju naravnih ali drugih nesreč,
2. vzdrževanja stalnega operativnega stika MIC,
3. strokovne podpore na področju CZ v okviru političnega in strateškega usklajevanja, ki ga izvaja PD,
4. operativnega sodelovanja z MIC v času, ko je Mehanizem CZ aktiviran.

Upoštevajoč neprestano delovanje MIC-a in nezmožnosti napovedovanj vseh nesreč, so na URSZR dnevna poročila, v katerih je bil zapisan »...krajši pregled dogodkov po svetu, kjer bi zaradi naravnih in drugih nesreč lahko nastala potreba po mednarodni reševalni ali

humanitarni intervenciji, pregled stanja ob nesreči, kjer je trenutno aktiviran Mehanizem²⁷ ter informacije o večjih nesrečah na območju EU« (Torkar 2008, 283). Pri pripravi dnevnih poročil so si člani koordinacijske skupine pomagali s poročili EU in Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju: OZN), kajti v primeru, ko država zaradi nastalih razmer ob nesreči ne more zagotoviti nujnih reševalnih dejavnosti, lahko za pomoč zaprosi mednarodno skupnost ne le preko CECIS-a, temveč tudi preko OZN ali skupnosti držav, kot je EU.

Če MIC oceni, da bi nesreča lahko preseгла zmožnosti odziva prizadete države, to takoj sporoči predsedujoči državi – možno je tudi, da PD to sporoči MIC-u. Na podlagi MIC-ovega sporočila, ki vsebuje tudi dodatne podatke o dogodku in posledicah, ki jih je MIC pridobil od drugih agencij, vzpostavitvi stika s prizadeto državo (če je to potrebno) in zaprosila prizadete države za pomoč, je naloga predsedujoče Svetu EU odločitev o načinu aktiviranja Mehanizma CZ (odvisno od varnostnega stanja prizadete države). Država za pomoč zaprosi preko CECIS-a ali, če tega sistema nima razvitega, z uradnim pisnim zaprosilom na MIC. Ko so vse zahteve izpolnjene, MIC zaprosilo za pomoč razpošlje kontaktnim točkam držav članic – v Sloveniji je to Center za obveščanje Republike Slovenije (v nadaljevanju: CORS). Ves čas intervencije MIC spremlja razmere in dogajanje v prizadeti državi, obvešča tako države članice kot tudi predsedujočo o vrsti pomoči, posledicah nesreče (Svet EU 2007a; Torkar 2008, 281). Po potrebi lahko MIC na prizadeto območje napoti ekipo za:

1. oceno stanja, s katero MIC dobi povratno informacijo. Z njo lahko oceni, ali je poslana pomoč učinkovita in kaj PD še potrebuje in/ali
2. usklajevanje odziva na terenu, s pomočjo katere tudi vzdržuje stik s pristojnimi organi v prizadeti državi.

Za delovanje skupine MIC nudi logistično podporo, sredstva za komunikacijo in denarna sredstva. Člane strokovne ekipe izbere MIC na podlagi predlogov držav članic, pri tem pa je pomembno poznavanje okolja in jezika, kjer se je zgodila nesreča, znanja in izkušnje posameznih strokovnjakov za delovanje v nepredvidljivem okolju. »Naloge države, ki predseduje Svetu EU, ob nesrečah zunaj EU temeljijo na tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo in MIC. Delitev pristojnosti obeh temelji na političnem in strateškem usklajevanju, ki ga izvaja predsedstvo, in na operativnem usklajevanju, ki ga izvaja Evropska komisija« (Torkar 2008, 281).

---

²⁷ V prilogi A : Seznam večjih nesreč v času slovenskega predsedovanja Svetu EU, zaradi katerih je bil aktiviran Mehanizem CZ in nesreč in pri katerih je šlo za opazovanje.

4.4.1.2 Način delovanja Slovenije v primeru zaprosila za aktiviranje Mehanizma CZ²⁸

Dežurni v koordinacijski skupini je v primeru informacije o večji nesreči vzpostavil stik z MIC-om ter o tem obveščal vodjo koordinacijske skupine in vodstvo URSZR. Dežurni in MIC sta si izmenjevala informacije o posledicah nesreče in o možnosti, da prizadeta država zaprosi za pomoč. Ko je država za pomoč zaprosila, se je Slovenija morala zelo hitro odločiti, po kakšnem postopku bo Mehanizem CZ aktivirala, kar pa je vedno odvisno od notranjega stanja prizadete države. Pri tej odločitvi je bilo ključnega pomena sodelovanje koordinacijske skupine z Obveščevalno varnostno službo Ministrstva za obrambo, ki je v tem času izdelala varnostno in politično oceno območja, kjer se je nesreča zgodila in sistem OZN, ki ravno tako ocenjuje varnost v posamezni državi s pomočjo petstopenjske lestvice. Koordinacijska skupina je najprej pripravila osnutek predloga ocene ustreznosti uporabe Mehanizma CZ. Tega so najprej pregledali generalni direktor URSZR, poveljnik CZ RS in namestnik gen. direktorja. Usklajen predlog so nato posredovali preko CORS-a na dežurno službo Ministrstva za zunanje zadeve nacionalnemu koordinatorju, ki je bil za to nalogo določen s sklepom Vlade RS. Nacionalni koordinator je nato sprejel odločitev o načinu aktiviranja in uporabi Mehanizma CZ in jo preko CORS-a posredoval MIC-u. Celoten postopek je Slovenija ob vsakokratnem aktiviranju izvedla v za to predvidenem času (Torkar 2008, 283–284).

4.4.2 Sodelovanje EU z državami Zahodnega Balkana na področju VNDN

Ker se je Zahodni Balkan še v bližnji preteklosti soočal z nemiri, ki so destabilizirali celotno regijo in predstavljali nevarnost za Evropo, sta tako Slovenija kot Evropa prepričani, da je evropska prihodnost edina pozitivna možnost za Zahodni Balkan. V skladu s tem prepričanjem in slovenskimi izkušnjami pri dosedanjem sodelovanju z državami Zahodnega Balkana, je bila ena izmed prednostnih in najpomembnejših nalog po mnenju Ferlin Lubijeve (2010) in Mateje Berglez (2008), podpora državam Zahodnega Balkana pri njihovem približevanju EU. Tej usmeritvi so na URSZR-ju sledili tudi na področju CZ, saj verjamejo, »...da je to eno bistvenih področij skupnega interesa« (Berglez in drugi 2008, 274–275).

---

²⁸ V prilogi B : Postopek pretoka informacij in ukrepanja znotraj slovenskega sistema v primeru zaprosila za pomoč

4.4.2.1 Širitev EU na države Zahodnega Balkana

Tudi države Zahodnega Balkana se soočajo z naravnimi in drugimi nesrečami, ki lahko čezmejno vplivajo tako na človeka in naravo kot tudi na kulturno dediščino. Zato je regionalno sodelovanje, razvoj nacionalnih sistemov VNDN in postopno vključevanje teh držav v dejavnosti CZ na ravni EU ključnega pomena za boljšo zaščito ljudi, premoženja in okolja pred nesrečami vseh vrst (Berglez in drugi 2008, 274). S širitvijo EU na področje Zahodnega Balkana lahko prispevamo k stabilnosti in varnosti v regiji ter povečamo možnosti za gospodarsko rast v omenjenih državah (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 233).

Ker sta se Slovenija in URSZR zavedali tega dejstva in je Slovenija že v predpristopnem obdobju področju Zahodnega Balkana namenjala veliko pozornosti - sodelovala z državami na podlagi dvostranskih sporazumov in regionalnih pobud (najbolj dejavna je bila ravno v okviru DPPI JVE), je bilo delo med predsedovanjem le nadaljevanje obstoječih prizadevanj (Berglez in drugi 2008, 274).

Slika 4.1: Prikaz držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk za vstop v EU

Vir: Evropska komisija (2009a).

EU želi državam Zahodnega Balkana postopoma približati svoje delovanje in svoje institucije. Postopek približevanja je začela že v devetdesetih letih 20. stoletja, po tem, ko se je situacija v tem delu Evrope zaradi razpada Jugoslavije in takratnih nemirov že malo umirila. Za začetek tega procesa lahko navedemo leto 1996, ko je Svet EU sprejel regionalni pristop EU za države Zahodnega Balkana, kot ključni trenutek pa navedemo leta 2003 sprejeto Solunsko agendo in zaključke Sveta EU²⁹, s katerimi je EU pokazala veliko odločnosti in politične podpore državam Zahodnega Balkana z obljubo, da bodo države lahko postale del EU, ko izpolnijo vsa

²⁹ Zaključki Sveta EU Solunske agende vsebujejo prilogo z naslovom: Solunska agenda za Zahodni Balkan: premik k evropski povezavi (Svet EU 2003b).

merila (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 224). EU v želji približevanja svojega delovanja in svojih institucij, s temi državami sodeluje v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega procesa (SAP - *Stabilisation and Association Process*). SAP je okvirna politika EU, ki želi doseči predvsem tri cilje:

- stabilizacijo in hiter prehod na tržno gospodarstvo,
- spodbujanje regionalnega sodelovanja,
- možnost pristopa k EU (Evropska komisija 2010a).

V okviru SAP je veliko pozornosti usmerjene predvsem na prenos pravnega reda EU v posamezne nacionalne zakonodaje, saj je to eden od pogojev³⁰, ki jih mora vsaka država, ki želi vstopiti v EU, izpolniti – za to pa lahko države zaprosijo za finančna sredstva EU. EU z vsako izmed teh držav sklene stabilizacijsko-pridružitveni sporazum (v nadaljevanju: SPS), v katerem so zapisane pravice in obveznosti države in EU. Od spoštovanja in izpolnjevanja enih in drugih pa je odvisno, kako hitro bo država vstopila v EU. V času slovenskega predsedstva sta bila podpisana sporazuma s Srbijo (april 2008) ter BiH (junij 2008).

Področje VNDN je omenjeno v SPS s Hrvaško in Nekdanjo jugoslovansko Republiko Makedonijo v 103. členu njenih sporazumov, kjer je posebej izpostavljeno sodelovanje na področju raziskav in razvoja, sistemov za zgodnje opozarjanje, vaj ter izmenjav izkušenj pri nesrečah. V SPS Albanije, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Srbije področje VNDN ni posebej omenjeno, vključeno pa je sodelovanje na področju okolja, ki se posredno navezuje tudi na področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 225).

SPS se financira iz Instrumenta za predpristopno pomoč (IPA - *Instrument for Pre-Accession Assistance*)³¹, za usklajevanje katerega je odgovorna Komisija EU. Področje VNDN v tem instrumentu ni izrecno omenjeno, vendar se iz tega naslova že financira³² pobuda za zmanjševanje tveganja naravnih nesreč, v prihodnosti pa se bo z državami kandidatkami in

---

³⁰ Kriteriji za vstop države kandidatke v EU so t.i. Kopenhavnska merila (Copenhagen criteria), ki jih je sprejel Svet EU leta 1993 v Kopenhavnu: 1. obstoj stabilnih institucij, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice, spoštovanje in varstvo manjšin; 2. delujoče tržno gospodarstvo in sposobnost soočiti se s tržnimi silami in konkurenčnimi pritiski znotraj Unije; 3. sposobnost prevzeta obveznosti, ki izvirajo iz pristopa, in zlasti delovanja za doseganje političnih, gospodarskih in monetarnih ciljev Unije. Leta 1995 so na zasedanju Sveta EU tem merilom dodali še dve pojasnili oziroma dopolnili in sicer, da mora biti država, ki želi vstopiti v EU, sposobna pravila in procedure tudi izvajati in ustvariti pogoje za prenos evropskega pravnega reda ter evropske zakonodaje v svoj zakonodajni red (Evropska komisija 2010e).

³¹ Državam kandidatkam in morebitnim državam kandidatkam so za lažje prilagajanje pravnemu redu EU namenjena finančna sredstva, preko katerih se financira pet področij: pomoč pri prehodu in krepitvi institucij; čezmejno sodelovanje; regionalni razvoj; človeški viri; razvoj podeželja (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2010).

³² V prilogi C: Porazdelitev sredstev Instrumenta za predpristopno pomoč za obdobje od 2007 do 2010 posameznim državam upravičenkam glede na državo in po posameznih sklopih

morebitnimi kandidatkami financiral še program sodelovanja na področju CZ (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 225).

4.4.2.2 Vključevanje držav Zahodnega Balkana v dejavnosti CZ na ravni EU

Večji gozdni požari poleti 2007 in pogoste poplave v regiji so pokazale na potrebo, da države Zahodnega Balkana povečajo svoje zmogljivosti in okrepijo regionalno sodelovanje na področju CZ in preprečevanja naravnih in drugih nesreč. V skladu s politiko krepitve odnosov z državami Zahodnega Balkana na različnih področjih in glede na izkušnje pri preteklih nesrečah, je bil v sporočilih Komisije EU v letih 2007³³ in 2008³⁴ velik poudarek namenjen dejavnostim za zmanjševanje ogroženosti, preprečevanja, pripravljenosti in ukrepanja ob nesrečah. To naj bi dosegli z razvojem informacijskih sistemov za upravljanje naravnih nesreč, nakupom opreme in orodij za komunikacijski sistem za nesreče, povečanjem zmogljivosti in izboljšanjem medsebojnega povezovanja služb CZ, gasilcev, hidroloških in meteoroloških služb ter zdravstvenega sektorja. V sporočilu je izpostavljena tudi podpora Komisije EU državam kandidatkam k vključitvi in povezavi potencialnih držav kandidatk v dejavnosti Skupnosti na področju CZ. Vse dejavnosti naj bi spoštovale načelo medsebojnega sodelovanja med instrumenti EU ter regionalnimi in nacionalnimi prizadevanji, saj je v okviru širitvenega procesa Komisija EU sodelovala s Svetovno banko, Združenimi narodi in DPPI SEE, v okviru katere je že v letu 2007 sprožila pobudo za zmanjšanje tveganja naravnih nesreč, s katero so želeli razviti zmogljivosti držav Zahodnega Balkana in Turčije za zbiranje, obdelovanje in izmenjavo podatkov o varstvu pred nesrečami. Sporočilo Komisije EU Parlamentu EU in Svetu EU - Zahodni Balkan: okrepitev evropske perspektive (127/2008) pa je bilo podlaga za sprejetje sklepov Sveta o krepitvi sodelovanja z državami kandidatkami in državami Zahodnega

---

³³ Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2007–2008 663/2007 (Evropska komisija 2010b).

³⁴ Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - Zahodni Balkan: okrepitev evropske perspektive 127/2008 (ibidem).

Balkana na področju CZ, ki so bili sprejeti v času predsedovanja Slovenije Svetu EU v prvi polovici leta 2008 (Evropska komisija 2010c).

Kot navajata 7. člen Odločbe Sveta EU o vzpostavitvi Finančnega instrumenta (2007/162/ES) in 10. člen Odločbe Sveta EU o vzpostavitvi Mehanizma CZ (2007/779/ES), lahko v obeh orodjih Skupnosti sodelujejo tudi tretje države (vključno z državami kandidatkami in morebitnimi kandidatkami), če to dovoljujejo sklenjeni sporazumi med njimi in Skupnostjo, k čemur Komisija EU vse države vzpodbuja (Svet EU 2007a; Svet EU 2007b).

To sodelovanje naj bi zajemalo področja, ki spadajo v področje uporabe obeh instrumentov, vključno z zmanjševanjem tveganja naravnih nesreč, spremljanjem, sistemi obveščanja in zgodnjih opozoril, orodij za komunikacijski sistem za nesreče, povečano operativno zmogljivostjo in izboljšanjem medsebojnega povezovanja služb CZ. Potencialne države kandidatke je treba postopno vključiti v razvoj zmogljivosti EU za hitro odzivanje, ki temelji na modulih CZ. V primeru naravne nesreče lahko te države izkoristijo tudi pomoč civilne zaščite držav članic EU, ki se izvaja v okviru mehanizma (Komisija EU 2010c).

Pomemben dogodek pri krepitvi sodelovanja z državami Zahodnega Balkana je bil seminar o krepitvi sodelovanja z državami kandidatkami in državami Zahodnega Balkana na področju CZ (predstavljen v nadaljevanju), ki ga je v času predsedovanja Svetu EU organizirala Slovenija v sodelovanju s Komisijo EU. Ob zaključku seminarja je bila sprejeta t.i. Blejska pobuda, ki predstavlja podlago pri krepitvi sodelovanja z državami Zahodnega Balkana na področju CZ. Ključni del Blejske pobude je predlog, da se znotraj obstoječih instrumentov EU za države kandidatke in morebitne kandidatke oblikuje celovit program, ki bi omogočal tem državam seznanjanje z dejavnostmi EU na področju CZ in sorodnih področjih ter tako olajšal njihovo postopno vključevanje v Mehanizem CZ (Dobnik Jeraj in Berglez 2009, 226).

4.4.3 Sodelovanje z ZN in NATO

Ena izmed slovenskih prednostih nalog v obdobju predsedovanja (ki je temeljila na 18-mesečnem programu predsedovanja Nemčije, Portugalske in Slovenije) je bila povečanje sodelovanja med obstoječimi organizacijami v primeru večjih nesreč oz. povečanje

sodelovanja med Mehanizmom CZ in drugimi mednarodnimi mehanizmi. Pomoč ob večjih nesrečah v prizadeto državo priteka iz mnogih mednarodnih in regionalnih mehanizmov v želji, da bi kaotične razmere čim hitreje omilili, prizadetemu prebivalstvu pa čim hitreje zagotovili osnovne življenjske pogoje. Ravno množica mehanizmov za usklajevanje pomoči ob večjih nesrečah pa velikokrat predstavlja težavo pri zagotavljanju pomoči, saj njihova neuskklajenost pogosto pomeni podvajanje posameznih dejavnosti. Slovenija je v obdobju predsedovanja dosegla, da si MIC in Natov Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (EADRCC – *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*) v primeru nesreče izmenjujeta informacije, vendar le, kadar sta aktivirana oba centra. Med portugalskim predsedovanjem pa se je okrepilo sodelovanje z ZN (Volaj 2008, 114).

4.4.3.1 CZ in reševalne (humanitarne) operacije

Opozorimo, da dejavnosti CZ ne gre enačiti s humanitarno dejavnostjo. V primeru večje nesreče večino reševalnih aktivnosti opravijo lokalne reševalne službe s pomočjo preživelih prebivalcev, s pomočjo reševalnih enot drugih držav pa se aktivnosti lokalnih služb podpira – to imenujemo mednarodna reševalna pomoč, ki jo skupaj z dejavnostmi zagotavljanja najnujnejših življenjskih pogojev v okviru delovanja OZN lahko opredelimo kot humanitarno pomoč. CZ torej lahko opredelimo kot »komplementarno dejavnost humanitarni pomoči, ki jo izvajajo ZN« (Ferlin Lubi 2009). Oziroma, CZ je dodana vrednost mednarodnim reševalnim in humanitarnim akcijam, saj »reševalna pomoč obsega ukrepe in postopke za reševanje ljudi, katerih življenje in zdravje je ogroženo« in da je humanitarna dejavnost »...vsaka dejavnost pred in po nesreči in v drugih kriznih situacijah, ki prebivalcem olajšuje življenje« (Torkar 2007, 197).

Prizadeti državi se lahko pomoč nudi na dvostranski ravni ali pa preko mednarodnih mehanizmov, v obeh primerih pa zagotavljanje reševalne pomoči ob večjih naravnih in drugih nesrečah poteka po načelih nudenja mednarodne reševalne in humanitarne pomoči³⁵. OZN na področju reševalne in humanitarne pomoči ohranja vodilno vlogo, saj opravlja

---

³⁵ Glavna načela nudenja mednarodne reševalne in humanitarne pomoči so:

- vsaka država je zase odgovorna in glavna pri reševalnih dejavnostih in odpravljanju posledic naravne ali druge nesreče;
- nevtralnost, humanost, nepristranskost;
- spoštovanje suverenosti, ozemeljske celovitosti in nacionalne enotnosti posamezne države;
- humanitarna pomoč se lahko zagotavlja samo s privolitvijo prizadete države in načelno na podlagi zaprosila prizadete države (OCHA 2010).

najpomembnejše usklajevalne naloge zagotavljanja mednarodne pomoči ob nesrečah med ZN, Natom, EU, Mednarodno federacijo društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca in drugimi, predvsem v državah v razvoju, sicer pa »...zagotavlja celovit sistem za podporo in izvedbo usklajevanja mednarodne reševalne in humanitarne pomoči ob naravnih ali drugih nesrečah, ko država ni zmožna sama izvajati reševalne in druge pomoči prizadetim ljudem in je za pomoč zaprosila druge države« (Torkar 2007, 196).

Na podlagi napisanega lahko sklepamo, da CZ s svojo dejavnostjo prispeva pomemben delež v humanitarnih akcijah, vendar humanitarna skupnost, po besedah Ferlin Lubijeve, reševalnih akcij noče priznati za humanitarne, saj CZ na ravni EU res poskrbi le za reševanje ljudi in osnovne življenjske pogoje, dolgoročno se z obnovo ne ukvarja, medtem ko je v Sloveniji še vedno malo drugače (Ferlin Lubi 2009). Slednje je razvidno v primeru večjih nesreč v Sloveniji, kot je bila na primer poplava v Železnikih, ko so enote CZ tam pomagale tudi po zagotovitvi osnovnih pogojev za življenje.

O humanitarni pomoči in pomoči CZ govori Svet EU v sprejetih Osnutkih sklepov Sveta o okrepitvi zmogljivosti odzivanja Unije na nesreče – na poti k celostnemu pristopu do obvladovanja nesreč (10128/08), kjer pravi, da bi morala biti humanitarna pomoč in pomoč CZ, ki jo EU nudi tretjim državam, vedno odvisna od potreb in skladna z osnovnimi humanitarnimi načeli človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti ter usklajena z obstoječimi mednarodnimi mehanizmi odzivanja ZN (Svet EU 2008c).

Pri odzivu na nesreče pa je v okviru mednarodnih reševalnih operacij možna tudi podpora vojske v skladu z načeli smernic ZN o uporabi tujih vojaških sredstev in sredstev civilne obrambe (MCDA - *Military and Civil Defence Assets*) v mednarodnih reševalnih operacijah – t. i. Smernic iz Osla³⁶. Vojska naj bi zagotavljala tista sredstva, ki jih v posameznem primeru ne morejo zagotoviti civilne zmogljivosti, torej kot zadnje sredstvo, npr. pri prevozu in logistični podpori (Dobnik Jeraj 2009, 251). Odločitev o uporabi ali neuporabi MCDA v kompleksni krizi je potrebno sprejemati skrajno previdno, saj izkoriščanje in neprimerna uporaba MCDA lahko ogrozi nevtralnost, nepristranskost in neodvisnost vseh vpletenih v nesrečo. Izguba nevtralnosti lahko pripelje do točke, ko humanitarni delavci sami postanejo tarče in se jim celo prepove dostop do prizadetih prebivalcev ne samo v primeru dane nesreče ampak tudi v nadaljnjih humanitarnih krizah. Še več, zaradi izgube nevtralnosti lahko postane tarča prizadeto prebivalstvo (Svet EU 2003a). Pravna podlaga za zagotavljanje mednarodne

---

³⁶ Military and Civil Defence Assets – Smernice OZN za uporabo vojaških in civilnih zmogljivosti za obrambo pred nesrečami (Razvoj zmogljivosti za zaščito in reševanje) - Guidelines on the use of Foreign Military and Civil Defence Assets in International Disaster Relief (Svet EU 2003a).

reševalne pomoči Slovenije drugim državam je zagotovljena z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Resolucijo o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015 in Doktrino zaščite, reševanja in pomoči, z ureditvami v okviru Mehanizma CZ in mednarodnimi sporazumi ter s smernicami ZN. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (86.a člen) daje temeljno pravno podlago za napotitev sil ZRiP na mednarodne reševalne operacije in podrobneje ureja opravljanje nalog ZRiP v drugih državah. Določa enote, ki se jih lahko napoti na mednarodne reševalne operacije, njihovo operativno vodenje, možnost njihove uvrstitve v podatkovne zbirke mednarodnih organizacij, katerih članica je Republika Slovenija, in njihov status (ZVNDN-UPB1, čl. 86.a; Dobnik Jeraj 2009, 251).

4.5 DOGODKI, KI SO ZAZNAMOVALI PODROČJE CZ V ČASU SLOVENSKEGA PREDSEDOVANJA

4.5.1 Aktiviranje Mehanizma CZ: EU– intervencija ob potresu v Kirgizistanu

V poglavju 4.1.1.2 smo predstavili način delovanja Slovenije, ko prizadeta država zaprosi za aktiviranje Mehanizma CZ, v tem poglavju pa želimo s prenosom teorije na praktični primer preveriti, ali se je Slovenija v primeru potresa v Kirgizistanu, ko je ta prizadeta država za pomoč zaprosila mednarodno skupnost, odzvala primerno in v primernem času.

V ta namen sem na URSZR izvedla intervju z Milošem Kovačem, ki je v času predsedovanja Slovenije Svetu EU vodil koordinacijsko skupino za pripravo intervencij v tretjih državah.

Gospod Kovač je povedal, da je koordinacijska skupina sistem opazovanja situacije vzpostavila v polni meri že v zadnjih dneh leta 2007, sistem obveščanja pa je bil vzpostavljen le na nivoju Ministrstva za obrambo (v nadaljevanju: MORS) - dokumenti, ki so se nanašali na delo Ministrstva za zunanje zadeve (v nadaljevanju: MZZ) in MORS še niso bili pripravljeni – MZZ je poskrbelo za oceno varnostne situacije v prizadeti državi pred napotitvijo strokovnjakov za pomoč. 1. januarja pa je koordinacijska skupina poleg vseh ostalih dogodkov, ki so se zgodili po svetu, zaznala tudi potres v Kirgizistanu.

3. januarja ob 15.04 je dežurni koordinacijske skupine prejel elektronsko sporočilo za oceno uporabe Mehanizma CZ s strani MIC-a, s sporočilom sta bila seznanjena tudi generalni direktor URSZR in njegov namestnik. Takoj zatem je bil sprožen postopek za pripravo predloga aktiviranja Mehanizma CZ (aktiviranje po normalnem postopku ali uporaba v

operaciji kriznega upravljanja), prav tako sta bila po telefonu o tem takoj obveščena državni sekretar MORS in poveljnik CZ Republike Slovenije. Predlog je bil pripravljen že ob 16.33 in posredovan poveljniku CZ ter na naslov, ki so ga pridobili od MZZ. MIC je bil o oceni koordinacijske skupine preko elektronske pošte obveščen ob 16.45. V tem času so bili poslani tudi dopisi državnemu sekretarju na MZZ, obveščen je bil Nacionalni center za krizno upravljanje.

4. januarja je okoli 14. ure dežurni koordinacijske skupine prejel telefonski klic MIC-a, v katerem je MIC zaprosil Slovenijo kot predsedujočo Svetu EU, naj angažira zunanjega strokovnjaka kot strokovnjaka Komisije EU – MIC. Po usklajevanju z generalnim direktorjem URSZR, njegovim namestnikom in poveljnikom CZ je bila napotitev odobrena, pogodba o napotitvi zunanjega strokovnjaka pa posredovana generalnemu direktorju URSZR, g. Wolfgangu Krajicu, zunanjemu strokovnjaku, in gospe Pii Bucelli, direktorici direktorata A znotraj generalnega direktorata za okolje. Pogodba je bila podpisana in poslana vsem udeleženi v roku 40-ih minut. Sočasno s pripravo in podpisom pogodbe pa je potekala tudi priprava na pot (letalske karte, transport).

Čas od 5. do 11. januarja se imenuje operativna faza in označuje čas od napotitve našega strokovnjaka na prizadeto območje do njegove vrnitve v Slovenijo. Strokovnjak je zgodaj zjutraj odletel iz Zagreba preko Istanbula v Osh, kamor je prispel pozno ponoči. Ves čas intervencije so bili ljudje v koordinacijski skupini v operativnem kontaktu tako z MIC-om kot tudi s slovenskim strokovnjakom. 8. januarja je bil podan predlog, da Slovenija kot država članica EU Kirgizistanu pomaga tudi z denarno pomočjo, ki pa ni bila realizirana pred 1. februarjem. Intervencija je bila zaključena z odhodom našega strokovnjaka v dogovoru med predsedujočo državo in Komisijo EU.

V času intervencije še niso bili sprejeti temeljni dokumenti v Sloveniji, kljub temu pa je Slovenija uspela podati svojo oceno v predvidenem roku – čas, v katerem je PD dolžna poslati svoj odgovor je 2 uri po prejetju zaprosila. Skladno z novim postopkovnikom, ki velja v MIC, je MIC za mnenje PD o situaciji zaprosil že pred prejemom zaprosila in sicer preden so poslali državam članicam obvestilo o dogodku. Kljub vsemu pa so v Sloveniji vse postopke izvedli v zgoraj navedeni časovni omejitvi (Kovač 2010).

4.5.2 Seminar o krepitvi sodelovanja na področju CZ – Blejska pobuda

URSZR je v sodelovanju s Komisijo EU februarja 2008 na Bledu organizirala Seminar o krepitvi sodelovanja z državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami

Zahodnega Balkana na področju CZ, imenovan tudi Blejska pobuda, ki je bil tudi prvi izmed dogodkov v postopnem približevanju držav kandidatk in držav Zahodnega Balkana evropskemu področju CZ. Poleg predstavnikov Evropske komisije so se ga udeležili predstavniki držav članic EU, držav kandidatk, potencialnih držav kandidatk Zahodnega Balkana in regionalnih organizacij, ki aktivno delujejo v JV Evropi. Na seminarju je bilo več kot 90 udeležencev iz 25 držav. Namena tega seminarja sta bila poleg želje po krepitvi stikov med EU in državami Zahodnega Balkana še:

- seznaniti udeležence držav članic z VNDN v državah Zahodnega Balkana in
- te države spodbuditi, da še naprej razvijajo nacionalne sisteme VNDN ter jih poskušajo čim bolj približati EU (Banovec Juroš 2008, 21)

Tako države članice EU kot tudi države Zahodnega Balkana so imele možnost predstaviti svoje nacionalne sisteme VNDN in dotedanje dvo- oziroma večstransko sodelovanje med njimi ter določiti področja, na katerih bi sodelovanje želele poglobiti. Kot navaja Juroševa »...je bil poseben poudarek namenjen možnim oblikam sodelovanja držav Zahodnega Balkana skladno z njihovim statusom v predpristopnem procesu in identifikaciji ustreznih finančnih instrumentov« (ibidem). Glede na naravne nesreče, posebej na gozdne požare v letu 2007, je ključna prav krepitev sodelovanja na področju CZ.

Okrepitev sodelovanja, iskanje novih načinov ter oblik sodelovanja v prid boljši pripravljenosti in odzivu na nesreče so bile po mnenju udeležencev najpomembnejše naloge EU v povezavi z državami Zahodnega Balkana. Pri tem pa je potrebno upoštevati že vzpostavljena dvo- in večstranska sodelovanja ter regionalne pobude in dejavnosti organizacij, ki že delujejo, da ne bi prihajalo do podvajanj v prizadevanjih za učinkovitejše VNDN. Predstavili so konkretne predloge za dosego integracije držav Zahodnega Balkana v institucije in sistem EU na ravni CZ:

- nadaljnje sodelovanje v instrumentih/dejavnostih CZ na ravni EU,
- nadaljnje sodelovanje pri usposabljanju, vajah, izmenjavi strokovnjakov,
- nadaljnje sodelovanje na področju sistemov za zgodnje opozarjanje in pomoč pri uvedbi enotne evropske številke za klic v sili 112,
- seznanjenje z instrumenti predpristopne pomoči (IPA³⁷ – *Instrument for Pre-Accession Assistance*) (Banovec Juroš 2008, 21; Berglez in drugi 2008, 274–275).

---

³⁷ IPA je nov pravni in finančni instrument EU, ki ga je ustanovila Komisija EU 1. januarja 2007 za dobo 2007-2013. Le-ta omogoča sodelujočim državam na zunanjih mejah EU, da vzpostavijo skupen program, za katerega veljajo natančno določena pravila, s čimer so ustvarjeni osnovni pogoji za razvoj pravih čezmejnih projektov. Z njim so nadomestili vse dosedanje programe in instrumente, preko katerih so države pomoč dobivale prej: program Phare, ISPA, SAPARD, Turška predpristopna pomoč, denarna podpora za Zahodni Balkan pa je

Ključni del dokumenta je predlog, da se znotraj obstoječih instrumentov EU oblikuje celovit program EU, ki bi zajemal vse zgoraj navedene dejavnosti. Na podlagi Blejske pobude so bili sprejeti **Sklepi Sveta o sodelovanju z državami kandidatkami in morebitnimi kandidatkami Zahodnega Balkana na področju CZ**. V njih se predvideva tesnejše sodelovanje držav Zahodnega Balkana v Mehanizmu CZ, od Komisije EU pa želi, da oblikuje poglobljen program sodelovanja z njimi, ki bo usmerjen v praktične dejavnosti. Za usmerjanje in izvajanje slednjih se poleg ostalega pričakuje poznavanje razmer tega območja, za kar bo potrebna nadaljnja dejavna vloga Slovenije. Prizadevanje za izboljšanje sodelovanja z Zahodnim Balkanom na področju CZ je bilo prepoznano tudi širše, saj so bili dosežki vključeni v Brdsko izjavo³⁸ in v sklepe Sveta za splošne in zunanje zadeve (Berglez in drugi 2008, 275).

4.5.3 Sestanek generalnih direktorjev CZ

Od 19. do 21. maja je v Sloveniji potekal 20. sestanek generalnih direktorjev CZ držav članic EU, članic evropskega gospodarskega prostora in držav kandidatk za vstop v EU. Pobuda za organizacijo teh srečanj je bila dana leta 1994 z Resolucijo Sveta EU o krepitvi sodelovanja na področju CZ (Volaj 2008, 116–117). Kot je v intervjuju povedal generalni direktor URSZR Bojan Žmavc, je to neformalno srečanje, ki se sicer dogodi dvakrat letno, a vendar zelo pomembno za usmeritev nadaljnega dela Komisije EU na področju CZ, kljub temu da

---

prihajala preko CARDS programa. IPA je vse te instrumente nadomestila in tako prvič, v enoten okvir združila pomoč državam kandidatkam in potencialnim državam kandidatkam (kategoriji držav) z jasnim predpristopnim ciljem za obe kategoriji. IPA je zasnovana na petih elementih z namenom zagotovitve namenske in učinkovite pomoči vsaki državi glede na njihove potrebe in napredek. Ti elementi so:

1. pomoč pri prehodu in krepitvi institucij, čezmejno sodelovanje (z državami članicami EU in drugimi državami, ki izpolnjujejo pogoje IPA),
2. regionalni razvoj (promet, okolje in gospodarski razvoj),
3. človeški viri (krepitev človeškega kapitala in boj proti izključenosti) ter
4. razvoj podeželja.
5. Morebitne države kandidatke Zahodnega Balkana so upravičene le do prvih dveh področij (Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Srbija, vključno s Kosovom), države kandidatke (Hrvaška, Turčija in Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija) pa so upravičene do pomoči na vseh petih področjih. (Portal EU 2006a; Portal EU 2006b).

³⁸ Brdska izjava oz. **Izjava predsedstva: Zahodni Balkan v središču** je bila sprejeta na Brdu pri Kranju 29. marca 2008, kjer je potekalo neformalno srečanje zunanjih ministrov. Na njem so se zbrali tudi predstavniki vlad držav članic EU, države kandidatke in morebitne države kandidatke Zahodnega Balkana, generalni sekretar Sveta in visoki predstavnik, evropski komisar za širitev ter evropska komisarka za zunanje odnose idr. V Izjavi so določene prednostne naloge in konkretni ukrepi, da bi se na Zahodnem Balkanu doseglo spravo, da bi se izvedle učinkovite gospodarske in politične reforme ter se približalo EU. Da bi se slednje doseglo, so v Izjavi določene prednostne naloge in konkretni ukrepi, ena izmed nadaljnjih skupnih dejavnosti pa je tudi CZ (Slovensko predsedstvo 2009č).

mnenja držav, izražena na sestanku, ne prejudicirajo odločitev v Svetu EU. Poudaril je tudi, da je ta sestanek pomemben ne le za razvoj in usmerjanje CZ na ravni Unije, temveč je to tudi pravi trenutek za izmenjavo mnenj o razvoju nacionalnih sistemov posameznih držav, s pomočjo le-teh pa se kasneje, na evropski ravni, veliko lažje pride do konsenza o obravnavani temi. Generalni direktorji so si v Ljubljani izmenjali mnenja in predstavili svoje poglede na nadaljnjo krepitev možnosti EU za odzivanje na naravne in druge nesreče, predvsem z vidika načela upoštevanja nacionalne pristojnosti na eni strani in evropske solidarnosti na drugi strani ter ravnovesja med vlaganjem v preventivo in odzivom na nesreče. Slovenija si je med predsedovanjem prizadevala doseči kompromisno rešitev na slednjem področju – med državami, ki zahtevajo več vlaganja v preventivo in državami, ki vidijo prihodnost evropske CZ v večji neposredni odzivni zmožnosti. Oblikovanje evropske mreže centrov za CZ pa so podprle vse države (Dobnik Jeraj 2008, 23). Potekali so tudi dvostranski sestanki s posameznimi državami članicami, državami Zahodnega Balkana in Komisijo EU. Vse države so izrazile veliko zadovoljstvo in se Sloveniji zahvalile za organizacijo tega prvega skupnega srečanja na ravni generalnih direktorjev. Dnevni red zasedanja osrednjega sestanka je oblikovala Komisija EU glede na aktualna vprašanja o pripravljenosti in odzivu na nesreče. Kot največji dosežek so zbrane države Sloveniji pripisale dejstvo, da so se tega sestanka udeležile prav vse države tega območja. Pomemben del razprave je bil namenjen pripravam na požarno sezono v letu 2008, naslednja pomembna točka pa je bila razprava o sodelovanju z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami Zahodnega Balkana (Volaj 2008, 115–116).

5 PODROČJE CZ V NADALJNJIH PREDSEDOVANJIH

Tako kot je Slovenija v sodelovanju z Nemčijo in Portugalsko oblikovala 18-mesečni program predsedovanja Svetu EU, je trio Francije, Češke in Švedske, ki je prevzel predsedovanje, v 18-mesečnem programu poleg ostalih področij, opredelil tudi naloge EU in držav članic za področje CZ.

V programu so zapisali, da mora EU izboljšati svojo zmogljivost učinkovitega odzivanja na krize in izredne razmere v EU in onstran njenih meja. Poleg odzivanja na nesreče se bodo posvetili tudi preprečevanju, pripravi in obnovi v okviru enotnega pristopa do vseh nesreč z vključitvijo vseh ustreznih instrumentov. Želijo začeti z izvajanjem in nadaljnjim razvijanjem zmogljivosti za hitro odzivanje na nesreče – t.i. intervencijskih modulov CZ. Namenjeni so takojšnjemu odzivu na najnujnejše potrebe, nastale kot posledica večjih nesreč. Sestavljajo jo namenski moduli CZ za intervencije evropske CZ, ki morajo biti mobilni in prilagodljivi potrebam ob nesreči. Okrepiti so želeli MIC, nadaljnje razvijati sisteme za zgodnje opozarjanje in alarmne sisteme ter prispevati k zaščiti kritične infrastrukture. Zapisali so tudi, da želijo še naprej sodelovati z UNOCHA in tako spodbujati sodelovanje na regionalni ravni (Evropska unija 2010).

Nadaljnje smernice delovanja EU so bile začrtane tudi za področje Zahodnega Balkana. EU bo tej regiji še naprej nudila podporo pri prizadevanju, da se razvije regionalno sodelovanje v okviru novoustanovljenega Sveta za regionalno sodelovanje, najpomembnejši pa ostaja stabilizacijsko-pridružitveni proces za države Zahodnega Balkana (Svet EU 2008b).

Francosko predsedovanje Svetu EU na področju CZ je minilo predvsem v zavzemanju za krepitev evropske sposobnosti odziva na nesreče tako v EU kot onstran njenih meja, pa tudi preprečevanja nesreč, priprave na njih in ukrepanja, ko do njih pride. Spodbujanju povečevanja evropske sposobnosti kriznega upravljanja in odziva, boljše sodelovanje z vsemi pristojnimi oblastmi, zlasti z ZN.

Program francoskega predsedovanja na področju CZ je bil v želji po nadaljevanju obvladovanja nesreče v celotnem ciklu oblikovan v treh točkah:

1. sodelovanje z državami članicami z namenom preprečevanja nesreč,
2. sodelovanje z državami članicami z namenom priprave na nesreče in
3. sodelovanje z državami članicami z namenom odziva na nesreče – naproti vzajemni evropski pomoči.

Na področju *preprečevanja* so želeli okrepiti napore za vzpostavitev sistemov zgodnjega obveščanja, uveljavitev evropskega omrežja za usposabljanje na področju CZ in humanitarne pomoči ter krepitev sodelovanja na področju raziskovanja in razvoja. Ugotovili so, da je nujno narediti raziskavo o tveganjih vseh vrst z namenom odkritja ranljivejših območij in jih ustrezno označiti, saj bodo na tak način države članice in EU lahko že vnaprej bolj pozorne na ta področja, poleg tega pa bo odziv lahko hitrejši in učinkovitejši (Svet EU 2008č).

Na področju *priprave* na nesreče so se posvetili krepani evropske zmogljivosti humanitarne pomoči in CZ, predvsem pa krepani in modernizaciji MIC-a. Predlagali so, da se MIC razvije v center za spremljanje operacij CZ, odgovornega za preučevanje kriznih scenarijev, koordinacijo pomoči in načrtov za ukrepanje ter dovršitev združevanja sredstev držav članic, ki temelji na evropski zmogljivosti hitrega odziva.

Pri *odzivu* so pozornost namenili vzajemni evropski pomoči oziroma intervencijskim modulom. Cilj tega je izboljšati način porabe sredstev CZ tako, da se vsaka država sama opredeli, kdaj bo posamezen modul pripravila in usposobila. Na tak način se ustvari nekakšno »prostovoljno« gibanje (vsaka država članica se namreč prostovoljno odloči o sodelovanju pri soočanju z nesrečo na podlagi svojih zmogljivosti, želja in obveznosti), ki bi prispevalo k boljšemu upravljanju v primeru nesreče ter učinkovitejšemu in bolj usklajenemu odzivu. Prepričani so bili, da bo sodelovanje čim več držav v okviru vzajemne evropske pomoči zagotovilo uspeh operacij CZ vodenih tako v EU kot tudi zunaj njenih meja (Evropska unija 2008; Svet EU 2008č).

Na podlagi te opredelitve nalog CZ v okviru francoskega predsedovanja lahko sklepamo, da je bila slovenska ideja o celostnem pristopu k reševanju nesreč (integrated approach) zelo dobro sprejeta in je zaživela tudi v predsedovanju naslednje države.

Poleg naštetega so se Francozi v polletnem programu dela dotaknili tudi področja Zahodnega Balkana. Zapisali so, da bodo preučili dosežene napredke posameznih držav kandidat in potencialnih držav kandidat pri procesu stabilizacije in si, v kolikor so izpolnjeni predpisani pogoji, prizadevali za njihovo napredovanje do evropskega združevanja. Posebno pozornost bodo namenili stabilnosti Kosova (Svet EU 2008č).

Češka je na začetku predsedovanja Svetu EU na področju CZ objavila dokument z naslovom: IZBOLJŠAVE NA PODROČJU ZAŠČITE LJUDI IN LASTNINE – TRAJNOSTNI IZZIV, s katerim so v okviru treh poglavij želeli še posebno opozoriti na željo po:

1. spodbujanju ozaveščenosti javnosti in izobraževanju na področju CZ,
2. dosegu učinkovitejšega odziva na nesreče in
3. preprečevanju nesreč.

Ozaveščanje in izobraževanje na področju CZ naj bi potekalo skozi:

a. ciljno obveščanje javnosti in/ali zagotavljanje izobraževanja glede tega, kako je treba ravnati pred in med nesrečo ter po njej, kar bi dosegli s povezavo posameznih nacionalnih spletnih strani o CZ s spletno stranjo EU za CZ, s spodbujanjem nadaljnje uporabe enotne številke za klic v sili 112, s tekmovanji v okviru šolskega izobraževanja idr.,

b. krepitev varnosti reševalcev v EU in

c. krepitev znanja in spretnosti diplomatskega osebja, med drugim s pomočjo usposabljanja in informacijskih dejavnosti v zvezi s CZ (Svet EU 2009a).

Češka je želela v obdobju predsedovanja Svetu EU obdržati zagon na področju graditve evropskih zmogljivosti za zagotovitev hitrega in učinkovitega *odziva* na naravne in tehnološke nesreče v Evropi in tretjih državah.

V sodelovanju s Svetom EU in Komisijo EU je češko predsedstvo želelo nadaljevati delo na področju vzpostavitve informacijskega omrežja za opozarjanje o kritični infrastrukturi.

Preprečevanje nesreč je bilo prednostno področje v okviru CZ tudi v letu 2009 – ravno tako kot francoski politiki so tudi oni želeli ohranjati kontinuiteto t.i. celostnega odziva na nesreče (Svet EU 2009b).

Prav tako so bile eno prednostnih področij države Zahodnega Balkana in njihovo vključevanje v EU. V programu predsedovanja so zapisali, da želijo rešiti spor glede meje na morju med Slovenijo in Hrvaško ter odpreti blokirana poglavja v pogajanjih o pristopu Hrvaške k EU. Obravnavali naj bi razmere na Kosovu in vprašanje razmestitve misije EULEX. Želeli so doseči napredek v pogajanjih s Srbijo. Zapisali so še, da bi se morala celotna regija vključiti v evropske in evroatlantske strukture (Svet EU 2009d).

Skozi CZ se prepletajo različne regionalne iniciative, ki prispevajo k socialni in politični stabilnosti ter podpirajo prizadevanja po prilagoditvi okoljskim spremembam. Cilj teh iniciativ pa je, z vzpostavitvijo učinkovitega sodelovanja med državami članicami in EU, krepitev zmogljivosti ravnanja v primeru nesreč na lokalnem, regionalnem in nacionalnem nivoju. Švedi so ugotovili, da so se evropske zmogljivosti obvladovanja kriz in nesreč v

preteklih letih izboljšale, vendar je za izboljšave še veliko prostora – potrebno si je prizadevati za bolj učinkovit odziv na krize in nesreče tako znotraj EU kot zunaj njenih meja, predvsem pa si je potrebno prizadevati za njihovo preprečevanje. V duhu tega prepričanja so na Švedskem pred pričetkom predsedovanja (Švedi so Svetu EU predsedovali od 1. julija do 31. decembra) objavili program z naslovom: PREPREČEVANJE NESREČ – CELOVIT PRISTOP H KREPITVI ZMOGLJIVOSTI ZA ODZIVANJE NA NESREČE. Z njim so se osredotočili na 4 večja področja in sicer:

- preprečevanje nesreč (razviti je potrebno predvsem orodja za identifikacijo, ocenitev in zmanjšanje tveganja, s katerimi bi ublažili posledice nesreč, povečala pa bi se družbena prožnost. Pokazala se je potreba po okrepitvi preventivnih ukrepov na vseh nivojih družbe, tako lokalnem, regionalnem kot tudi na nacionalnem in nivoju EU. Kljub temu, da preprečevanje nesreč primarno ostaja skrb vsake posamezne države, pa na evropskem nivoju še vedno obstaja potreba po dopolnjevanju nacionalnih dejavnosti posameznih držav, še posebno na tistih področjih, kjer je pristop skupnosti bolj učinkovit kot napor posameznih držav. K želji po nadaljevanju naporov preprečevanja nesreč poleg že omenjenih učinkov manjših stroškov glede na stroške odziva na nesreče, je vodilo tudi februarja prejeto sporočilo Komisije EU Parlamentu in Svetu EU, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij (82/2009) o skupnostnem pristopu k preprečevanju naravnih in tehnoloških nesreč. Razvoj takšne horizontalne evropske strategije preprečevanja naravnih in tehnoloških nesreč prinaša dodano vrednost koordinaciji in podpori sodelovanja med državami članicami na evropskem nivoju.
- okrepitev zmožnosti EU pri odzivu na nesreče (predsedstvo si bo prizadevalo za izboljšanje horizontalne koordinacije med Svetom EU, Komisijo EU in državami članicami na vseh nivojih. V skladu s prejšnjimi predsedstvi, švedsko predsedstvo naznanja okrepitev evropskih zmožnosti preprečevanja in odziva na nesreče,
- Radiološko-kemično-biološko-nuklearna (v nadaljevanju: RKBN) varnost (EU se zaveda, da tega področja pri zagotavljanju varnosti evropskih državljanov ne sme zanemariti, saj ima lahko RKBN nesreča znatne posledice na življenje ljudi in povzroči velike ekonomske težave. Švedska si je v času predsedovanja Svetu EU prizadevala za povečanje zmogljivosti preprečevanja, zaznavanja in odziva na večje RKBN nesreče, vključno s terorističnimi napadi, kar je zaokrožila s predlogom programa za delovanje v primeru RKBN nesreče, s katerim je želela povezati različne aktivnosti CZ, vključene v Akcijski načrt EU za primer RKBN nesreče (Svet EU 2009c).

6 SKLEPI IN ODGOVORI NA RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Slovenija je v prvi polovici leta 2008 kot prva izmed novo pridruženih držav EU s predsedovanjem Svetu EU dobila priložnost, da postane njen glas pri snovanju, sprejemanju in udejanjanju evropskih politik bolj prepoznaven. S predsedovanjem smo dobili možnost, da pokažemo na področja, ki so se nam v okviru evropskega prostora zdela najbolj problematična in smo menili, da lahko zanje ponudimo dobre in konkretne rešitve.

Tako smo skupaj z Nemčijo in Portugalsko oblikovali 18-mesečni program predsedovanja, ki je služil kot podlaga tako za oblikovanje širšega, polletnega programa predsedovanja Republike Slovenije Svetu EU, kot tudi ožjih polletnih programov s prednostnimi nalogami posameznih ministrstev, ki pa so na koncu tvorili vsebinsko zaključeno celoto.

Pri oblikovanju prednostnih nalog na področju CZ je veliko vlogo zagotovo igralo dejstvo, da Slovenija zaradi preteklosti in geografske bližine zelo dobro pozna regijo Zahodnega Balkana, njene značilnosti, jezik, kulturo. Slovenija je v preteklosti v tem prostoru že igrala pomembno vlogo, danes, ko je prva izmed nekdanjih jugoslovanskih republik že vstopila v EU, pa še toliko večjo – tudi na področju VNDN. Slovenija je že v preteklosti s temi državami, sedaj državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami, vzpostavila mrežo dvostranskih in regionalnih sodelovanj, preko katerih je, kot je razvidno iz diplomskega dela, dodobra spoznala ureditev posameznih držav na področju CZ in VNDN, pomanjkljivosti posameznih sistemov, vrzeli, ki jih je potrebno na poti k vstopu v EU zapolniti, se prilagoditi evropskemu pravnemu redu. Na podlagi opazovanja teh sistemov, svojih izkušenj pri vstopanju v EU in potrebnih prilagoditvah nanj, je lahko URSZR oblikovala eno svojih prednostnih nalog za področje CZ – sodelovanje s tretjimi državami, predvsem z državami Zahodnega Balkana. Po mnenju Bojana Žmavca, Generalnega direktorja URSZR je Slovenija na področju CZ med predsedovanjem Svetu EU naredila zelo velik napredek pri približevanju držav kandidatk in potencialnih kandidatk Zahodnega Balkana EU (Kuntarič 2007). Po besedah Ferlin Lubijeve in zapiskih Volaja (2008), sodelovanja EU z državami Zahodnega Balkana vse do našega predsedovanja praktično ni bilo. Zelo veliko na tem področju pomeni sprejeta Blejska pobuda, ki predstavlja podlago za nadaljnje dejavnosti, pomen krepitve sodelovanja z državami Zahodnega Balkana na področju CZ pa je tudi širše prepoznaven. Pomembno je tudi dejstvo, da je to področje zapisano v *Sklepih Sveta o sodelovanju Unije z državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami Zahodnega Balkana na področju CZ*, ki opredeljujejo nadaljnje korake, predlagani pa so bili tudi konkretni ukrepi. Za

države Zahodnega Balkana je bilo omogočeno sodelovanje na področju sistemov za zgodnje opozarjanje, skupnih vaj, usposabljanj, izmenjav strokovnjakov itn.

Pri oblikovanju prednostnih nalog je URSZR razmišljala tudi v smeri boljšega sodelovanja z mednarodnimi organizacijami, kajti velikokrat se zgodi, da se dejavnosti posameznih organizacij ob nesreči na terenu podvajajo, druge pa se sploh ne izvajajo, ker se različni sistemi znotraj mednarodnih organizacij razvijajo ločeno in med seboj niso dovolj usklajeni. Zato je nujno potrebna izmenjava informacij in obveščanje o poteku nesreče. Kot velik dosežek si na URSZR torej štejejo, da so uspeli doseči soglasje o izboljšanju izmenjave informacij ob večjih nesrečah med MIC-om (EU) in EADRCC-jem (NATO), kadar sta aktivirana oba centra, saj do sedaj tega sodelovanja praktično ni bilo.

Menim, da je zelo pomembno tudi zavedanje, ki so ga izpostavili na URSZR; pri obvladovanju nesreče je pomemben celoten cikel nesreče – ne le čim učinkovitejši in hitrejši odziv nanjo, ampak tudi in predvsem preventiva, preprečevanje in pripravljenost. Resda so v prednostne naloge zapisali, da želijo izboljšati odzivno fazo, vendar so na koncu, v enem od dveh najpomembnejših dosežkov slovenskega predsedovanja na tem področju (sprejetje dveh setov sklepov, prvi je naveden zgoraj) to ustrezno popravili in zapisali: *Sklepi Sveta o krepitvi zmogljivosti odzivanja Unije na nesreče – na poti k celostnemu pristopu obvladovanja nesreč*, ter tako izpostavili t.i. integrated approach.

Kot rečeno, je za obvladovanje nesreče pomemben celoten cikel nesreče. Najbolje je, če do nje sploh ne pride, saj so v tem primeru stroški, v primerjavi z reševanjem in sanacijo, zanemarljivi. Vendar pa to, žal, ni vedno mogoče in takrat se je potrebno hitro odzvati. Da bi se bila EU sposobna učinkovito odzivati na nesreče znotraj in zunaj nje, je vzpostavila Mehanizem CZ - nekakšno orodje za spopadanje z nesrečami. Upravlja ga država, ki takrat predseduje Svetu EU. Za zagon le-tega pa je potrebno poznati pravila in postopke ter jih upoštevati. V drugem raziskovalnem vprašanju se sprašujem ravno to – ali je Slovenija v času predsedovanja Svetu EU uspela teorijo izvesti v praksi? S pomočjo intervjuja, ki sem ga izvedla z gospodom Kovačem, sem, menim, pokazala, da se je Slovenija v tej vlogi izkazala zelo dobro, da zaposleni na URSZR dobro poznajo način in postopek aktiviranja, saj je bila po njihovi zaslugi in zaslugi slovenskega zunanjega strokovnjaka Slovenija v tej vlogi zelo opažena in, kot sem izvedela v intervjuju z gospo Ferlin Lubi, pohvaljena.

Kot velik uspeh pa si vsaka država, ki predseduje Svetu EU, šteje tudi, če se prednostne naloge, ki si jih zastavi, pojavljajo kot prednostne naloge v naslednjem ali celo naslednjih predsedstvih. In lahko rečemo, da je Sloveniji in Upravi RS za zaščito in URSZR-ju to uspelo, saj je tudi naslednji trio Francije, Češke in Švedske v svoj program vključil tako celostni

pristop k obvladovanju nesreč kot tudi nadaljnje sodelovanje z državami Zahodnega Balkana – predvsem, da si morajo prizadevati za čim hitrejši zaključek predpristopnih pogajanj s Turčijo in Hrvaško, ter da Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija čim prej izvede vse potrebne reforme, da začne predpristopna pogajanja.

Za URSZR je bilo po mnenju Volaja (2008) predsedovanje velik izziv, ki pa so ga zaradi intenzivnih priprav uspešno obvladali, saj je Slovenija že med pripravami in kasneje med uresničevanjem nalog predsedujoče države ob večji nesreči v tretji državi pridobila novo znanje o delovanju mednarodnega sistema pomoči, izkušnje pa si je pridobila tudi pri spremljanju nesreč po svetu in političnem usklajevanju, ki ju je opravljala kot PD. Z novim znanjem bo Slovenija sposobna še hitreje in učinkoviteje ponuditi pomoč ob nesrečah. »Slovenija je vsekakor postala izkušena članica Mehanizma CZ, ki bo lahko v prihodnje z večjo odgovornostjo in smelostjo predlagala izboljšave in nove rešitve pri njegovem nadaljnjem razvoju« (Volaj 2008, 120).

Menim, da se je URSZR na potrebe predsedovanja dobro pripravila, da so zaposleni opravili svoje delo. Na dosežke predsedovanja smo lahko ponosni vsi, saj smo, po besedah Mateje Berglez, poskrbeli za boljšo prepoznavnost področja CZ in vključenost le-te v sklepe Evropskega Sveta.

7 LITERATURA

- Banovec Juroš, Katja. 2008. Seminar o krepitvi sodelovanja na področju CZ. *Slovenska vojska* (4): 21. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/revija_sv/2008/SV08_04.pdf (11. december 2009).
- Berglez, Mateja, Milena Dobnik Jeraj in Gregor Volaj. 2008. Predsedovanje Slovenije Svetu Evropske Unije (EU) – Civilna zaščita. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (22): 271–278. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2008/271.pdf> (15. september 2009).
- Dobnik Jeraj, Milena. 2007. *Prilagajanje upravnega dela slovenskega sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami sistemu Evropske unije*. Magistrsko delo. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska/pdfs/mag_Dobnik-Jeraj-Milena.PDF (12. avgust 2009).
- --- 2008. Uspešno vodenje evropske civilne zaščite. Intervju z generalnim direktorjem Uprave RS za zaščito in reševanje. *Slovenska Vojska* (8): 23. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/revija_sv/2008/sv08_08.pdf (11. december 2009).
- --- 2009. Mednarodne reševalne operacije in prispevek Slovenije. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (23): 249–256. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2009/249.pdf> (17. december 2009).
- --- in Mateja Berglez. 2009. Krepitev sodelovanja držav Zahodnega Balkana z Evropsko unijo na področju civilne zaščite in vloga Slovenije v tem procesu. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (23): 232–232. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2009/223.pdf> (17. december 2009).
- Evropska komisija. 2003. *Handbook on The Implementation of EC Environmental Legislation*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/environment/enlarg/handbook/handbook.pdf> (17. november 2009).

- --- 2004. *Sklep Komisije z dne 27. oktobra 2004 o odobritvi izmenjave pisem med Uradom Združenih narodov za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (UN OCHA) in Komisijo Evropskih skupnosti glede njunega sodelovanja v okviru odzivanja na elementarne nesreče (2005/160/ES) (v primeru sočasnih posredovanj v državi, ki jo je prizadela elementarna nesreča).* Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005D0160:SL:NOT> (10. november 2009).
- --- 2005. *Global evaluation of the Community Action Programme in the field of Civil Protection, the Community Mechanism to facilitate reinforced cooperation in civil protection assistance interventions and the Marine Pollution framework – Final report.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/environment/civil/pdfdocs/cvip_final_report.pdf (3. december 2009).
- --- 2006. *Instrument for Pre-accession Assistance (IPA); Multi-annual indicative financial framework for 2008-2010.* Dostopno prek: http://ipa.stb.gov.tr/en/Files/MIFF2008_2010.pdf (22. december 2010).
- --- 2008. *Usklajen in močnejši odziv EU na nesreče doma ter v tujini.* Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/385&format=HTML&aged=0&language=SL&guiLanguage=en> (13. september 2009).
- --- 2009a. *Regionalna politika. Instrument za predpristopno pomoč (IPA).* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ipa/index_sl.htm (22. december 2009).
- --- 2009b. *DG Environment.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/dgs/environment/pdf/org_en.pdf (3. oktober 2009).
- --- 2009c. *European Civil Protection.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/environment/civil/prote/cp01_en.htm (25. avgust 2009).
- --- 2009č. *Civil protection legal texts.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/environment/civil_protection/civil/prote/legal_texts.htm (25. avgust 2009).
- --- 2010a. *Širitev. Stabilizacijsko-pridružitveni proces.* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_sl.htm (2. januar 2010)
- --- 2010b. *Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - Strategija širitve in glavni izzivi za obdobje 2007–2008 (663/2007).* Dostopno prek: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/strategy_paper_sl.pdf (13. januar 2010).

- --- 2010c. *Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - Zahodni Balkan: okrepitev evropske perspektive* (127/2008). Dostopno prek: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/balkans_communication/western_balkans_communication_050308_sl.pdf (13. januar 2010).
- --- 2010č. *Organigramme2010*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/echo/files/about/what/ECHO-organigramme2010.pdf> (15. marec 2010).
- --- 2010d. *Chemical Accidents (Seveso II)*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/environment/seveso/index.htm> (5. oktober 2009).
- --- 2010e. *Conditions for enlargement*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/conditions-for-enlargement/index_en.htm (18. januar 2010).
- Evropski parlament. 2010. *Lizbonska pogodba*. Dostopno prek: <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=SL&refreshCache=yes&pageRank=1&id=66> (30. januar 2010).
- Evropska unija. 2008. *Francosko predsedovanje Svetu Evropske unije*. Dostopno prek: http://eu2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/ProgrammePFUE/Programme_SL.pdf (15. januar 2010).
- --- 2010. *Prva ekipa za koordinacijo predaja posle sveži ekipi, ob tem pa se delo evropske civilne zaščite na Haitiju nadaljuje*. Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/61&format=HTML&aged=0&language=SL&guiLanguage=en> (13. februar 2010).
- Ferlin Lubi, Andreja. 2009. Intervju z avtorico. Ljubljana, 10. december.
- Horvat, Borut. 2010. *Dvostransko sodelovanje*. Elektronska pošta, 16. januar.
- IUS-INFO. 2009. *Zgodovina in razvoj Evropske unije*. Dostopno prek: <http://ius.info/eu/zgodovina.asp> (5. september 2009).
- Kovač, Miloš. 2010. Intervju z avtorico. Ljubljana, 8. marec.
- Kuntarič, Bojan. 2007. Slovenija bo vodila civilno zaščito v EU. *Priloga revije Slovenska vojska* XV(3): 11. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/revija_sv/2007/sv07_17_PRILOGA.pdf (16. september 2009).
- Lemonick D., Michael. 2008. *Top 10 Man-Made Disasters*. Dostopno prek: http://www.time.com/time/specials/2007/top10/article/0,30583,1686204_1686252_1690600,00.html (14. januar 2010).
- Malešič, Marjan. 1991. Evropski družbi naproti: Civilna zaščita. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (5): 246–248.

- OCHA. 2010. *Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*. Dostopno prek: <http://ochaonline.un.org/> (13. januar 2010).
- *Pogodba o Evropski uniji (prečiščeno besedilo) (2008/C 115/01)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2008:115:SOM:SL:HTML> (17. november 2009).
- Portal EU. 2006a. *Frequently asked questions on Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)*. MEMO/06/410. Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/410&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (3. januar 2010).
- --- 2006b. *Summaries of EU legislation. Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)*. Dostopno prek: http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/ongoing_enlargement/e50020_en.htm (3. januar 2010).
- --- 2009. *Evropa v 12 poglavjih*. Dostopno prek: http://europa.eu/abc/12lessons/lesson_2/index_sl.htm (5. september 2009).
- *Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015* (ReNPVNDN 2009 do 2015). Ur. l. RS 57/2009. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200957&stevilka=2789> (2. september 2009).
- *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije* (ReSNV). Ur. l. RS 56/2001. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=31969> (2. september 2009).
- Slovenska tiskovna agencija. 2010. *Slovenija in Črna gora podpisali sporazum o sodelovanju pri zaščiti in reševanju*. Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/svet/1042333605> (30. januar 2010).
- Slovensko predsedstvo EU 2008. 2009a. *Institucije*. Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/About_the_EU/EU_Institutions/Institutions/index.html#3 (23. oktober 2009).
- --- 2009b. *Kaj je predsedstvo sveta EU?* Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/The_Council_Presidency/What_is_the_Presidency/index.html (23. oktober 2009).
- --- 2009c. 2783. *zasedanje Sveta za pravosodje in notranje zadeve*. Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Council_Conclusions/June/0506_JHA-pr.pdf (1. december 2009).

- --- 2009č. *Izjava predsedstva: Zahodni Balkan v središču*. Dostopno prek: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Press_Releases/March/0329Gymnich-statement.html (25. oktober 2009).
- --- 2009d. *Dimitrij Rupel: Prispevek EU na regionalni okrogli mizi*. Dostopno prek : http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Speeches_Interviews/February/0227_MZZ_Rupel_Sofija_govor.html (23. oktober 2009).
- Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2010. *Instrument za predpristopno pomoč*. Dostopno prek: http://www.si-hr.eu/program_sl/category/ipa/ (3. januar 2010).
- Stability Pact for South Eastern Europe. 2009. *About the Stability Pact*. Dostopno prek: <http://www.stabilitypact.org/> (15. november 2009).
- Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri EU. 2009. *Svet Evropske unije*. Dostopno prek: <http://bruselj.predstavnistvo.si/index.php?id=627> (15. november 2009).
- Svet EU. 1987. *Resolution of the Council and the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 25 June 1987 on the introduction of Community Cooperation on Civil Protection*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41987X0704:EN:NOT> (2. september 2009).
- --- 1997. *Council Decision of Establishing a Community Action Programme in the Field of Civil Protection (1997/98/22/EC)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1998:008:0020:0023:EN:PDF> (2. september 2009).
- --- 1999. *Določitev akcijskega programa Skupnosti na področju civilne zaščite (1999/847/ES)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:04:31999D0847:SL:PDF> (2. september 2009).
- --- 2003a. *Guidelines On The Use of Military and Civil Defence Assets To Support United Nations Humanitarian Activities in Complex Emergencies March 2003*. Dostopno prek: <http://www.coe-dmha.org/Media/Guidance/3MCDAGuidelines.pdf> (13. januar 2010).

- --- 2003b. *The Thessaloniki agenda for the Western Balkans: Moving towards European integration - Solunska agenda za Zahodni Balkan: premik k evropski povezavi*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_agenda_en.htm (5. januar 2010).
- --- 2007a. *Odločba Sveta z dne 8. novembra 2007 o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite (prenova) (2007/779/ES)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:314:0009:0019:SL:PDF> (2. oktober 2009).
- --- 2007b. *Odločba Sveta z dne 5. marca 2007 o vzpostavitvi finančnega instrumenta za civilno zaščito (2007/162/ES)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:071:0009:0017:SL:PDF> (2. oktober 2009).
- --- 2008a. *18-mesečni program predsedovanja Nemčije, Portugalske in Slovenije. Svet Evropske unije*. Dostopno prek: <http://www.eu2008.si/includes/Downloads/misc/trio/trioslovenski.pdf> (3. september 2009).
- --- 2008b. *18-mesečni program predsedovanja Francije, Češke in Švedske. Svet Evropske unije*. Dostopno prek: http://www.eu2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/ProgrammePFUE/Trio_SL.pdf (15. januar 2010).
- --- 2008c. *Osnutek sklepov Sveta o krepitvi zmogljivosti odzivanja Unije na nesreče – na poti k celostnemu pristopu do obvladovanja nesreč – sprejetje (10128/08)*. Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/sl/08/st10/st10128.sl08.pdf> (11. november 2009).
- --- 2008č. *Programme of the French Presidency of the Council of the European Union in the field of civil protection (11792/08)*. Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st11/st11792.en08.pdf> (5. januar 2010).
- --- 2009a. *Osnutek sklepov Sveta o ozaveščanju na področju civilne zaščite – sprejetje (9976/09)*. Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/sl/09/st09/st09976.sl09.pdf> (15. januar 2010).
- --- 2009b. *Programme of the Czech Presidency of the Council of the European Union in the field of Civil Protection (5123/09)*. Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st05/st05123.en09.pdf> (5. januar 2010).

- --- 2009c. *Programme of the Swedish Presidency of the Council of the European Union in the field of civil protection and related areas* (11514/09). Dostopno prek: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st11/st11514.en09.pdf> (5. januar 2010).
- --- 2009d. *Češka republika je pripravljena*. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?id=1&focusId=337&lang=sl> (15. januar 2009).
- SVEZ. 2005. *Priprave Slovenije na predsedovanje Evropski Uniji; Organizacijska struktura za pripravo in izvedbo predsedovanja, povzetki projektnih nalog, priprave ministrstev na predsedovanje in okvirna časovnica za izvedbo priprav*. Dostopno prek: http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/predsedovanje_eu/GRADIVO.pdf (3. september 2009).
- SVREZ. 2008. *Prednostne naloge slovenskega predsedstva*. Dostopno prek: http://www.svrez.gov.si/si/predsedovanje_svetu_eu/slovensko_predsedovanje_svetu_eu/prednostne_naloge_slovenskega_predsedstva/ (3. september 2009).
- Torkar, Domen. 2007. *Smernice INSARAG za pripravo in izvedbo mednarodnih reševalnih dejavnosti kot ključni element Mehanizma združenih narodov za pomoč ob nesrečah. Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (21): 196–206. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2007/196.pdf> (15. september 2009).
- --- 2008. *Vloga predsedujoče države EU ob večjih nesrečah v tretjih državah. Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (22): 279–286. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2008/279.pdf> (15. september 2009).
- UNISDR. 2009a. *International disaster database. Disaster in numbers*. Dostopno prek: http://www.irinnews.org/pdf/Press_Conference_Figures.pdf (3. december 2009).
- --- 2009b. *International Strategy for Disaster Reduction. Disaster statistics. Occurrence: trends-century*. Dostopno prek: <http://www.unisdr.org/disaster-statistics/pdf/isdr-disaster-statistics-occurrence.pdf> (5. september 2009).
- URSZR – Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje. 2009a. *Dvostransko sodelovanje*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/slo/msez_page.php?src=ms9.htm (10. oktober 2009).
- --- 2009b. *Doktrina zaščite, reševanja in pomoč št. 812-07/2002-1*. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/db/priloga/p125.pdf> (2. september 2009).

- --- 2009c. *Civilna zaščita*. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=cz1.htm> (2. september 2009).
- --- 2010a. *Civilno-vojaško krizno načrtovanje (Civil-Military Emergency Planning - CMEP)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms521.htm (3. januar 2010).
- --- 2010b. *Pobuda ministrov za obrambo za JV Evropo (South-Eastern Europe Defence Ministerial - SEDM)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms52.htm (3. januar 2010).
- --- 2010c. *Simulacijska mreža za JV Evropo (South Eastern Europe Simulation Network - SEESIM)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms522.htm (3. januar 2010).
- --- 2010č. *Pobuda za pripravljenost in preventivo pred nesrečami pakta stabilnosti za JV Evropo (Stability Pact for South Eastern Europe, Disaster Preparedness and Prevention Initiative - DPPI)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms51.htm (3. januar 2010).
- --- 2010d. *Jadransko-Jonska pobuda (Adriatic Ionian Initiative - AII)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms53.htm (3. januar 2010).
- ---2010f. *Projekt za izobraževanje in usposabljanje za varstvo pred nesrečami v jugovzhodni Evropi (Disaster Management Training for South East Europe - DMTP)*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/eng/msez_page.php?src=ms512.htm (3. januar 2010).
- Ušeničnik, Bojan. 1996. Pomen izrazov »civilna zaščita« in »civilna obramba«. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (5): 300.
- --- 2002. *Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami*. V *Nesreče in varstvo pred njimi*, ur. Ušeničnik, Bojan, 462–297. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo RS. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.
- Vlada Republike Slovenije. 2010a. *Evropske ustanove in organi*. Dostopno prek: <http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/evroslovar/evropske-ustanove-in-organi/> (22. oktober 2009).

- Volaj, Gregor. 2005. Izobraževanje in usposabljanje v okviru »Mehanizma Skupnosti za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite« - Education and Training within the Framework of the »Community Civil Protection Mechanism«. *Ujma: revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami* (19): 238–242. Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2005/mehanizem.pdf> (16. september 2009).
- --- 2008. Napredek na področju zaščite in reševanja med slovenskim predsedovanjem Svetu EU. *Bilten Slovenske vojske* 10/4 (4): 107–121. Dostopno prek: http://www.slovenskavojska.si/fileadmin/slovenska_vojska/pdf/bilten_sv/bilten_sv08_10_4.pdf (3. september 2009).
- *Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami* (ZVNDN-UPB1). Ur. l. RS 51/2006. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200651&stevilka=2182> (5. september 2009).

PRILOGE:

Priloga A: Večje nesreče v obdobju slovenskega predsedovanja Svetu EU

Dogodki, kjer je bil Mehanizem CZ aktiviran:

1. Januar: Potres v Kirgizistanu magnitude 5,6 po Richterjevi lestvici je zahteval preselitev najmanj 3.000 ljudi v začasna bivališča. Slovenija je v strokovno skupino EU za oceno stanja in/ali usklajevanje prispevala svojega zunanjega strokovnjaka. Slovenija je Kirgizistanu nudila denarno pomoč v višini 10.000 EUR.

Januar: Poplave v Boliviji so z domov pregnale več kakor 80.000 ljudi. Največje težave so imele lokalne oblasti pri zagotavljanju pitne vode. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje.

23. Februar: Poplave v Ekvadorju so ogrozile 300.000 ljudi. Razglašeno je bilo izredno stanje. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje.

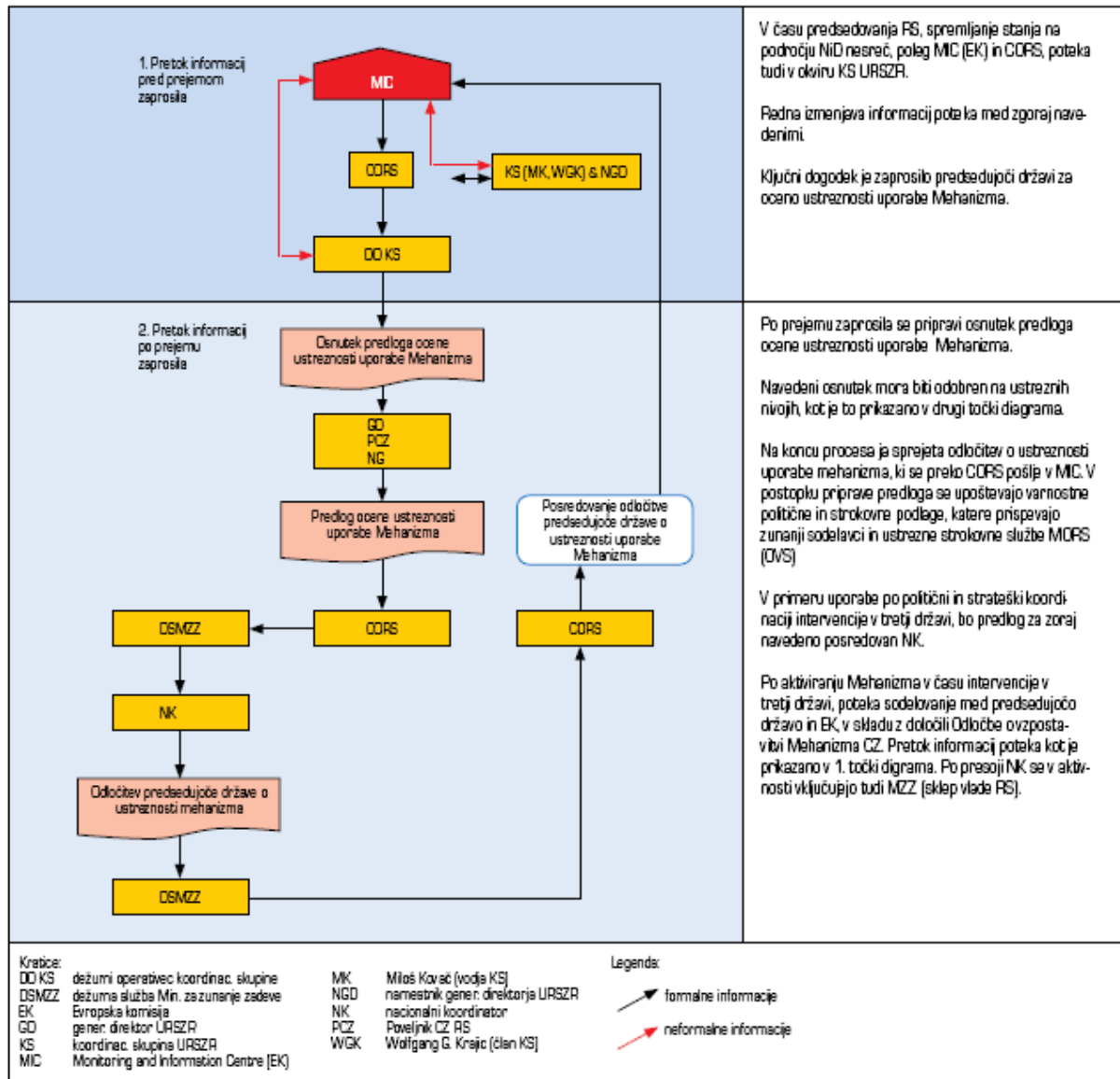
Maj: Tropski ciklon v Mjanmaru (Burma). Ogroženih je bilo okoli 1,9 milijona prebivalcev, okoli 101.000 mrtvih in še sredi junija okoli 220.000 pogrešanih. Porušenih je bila polovica hiš v Burmi. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Slovenija je prizadeti državi nudila denarno pomoč v višini 50.000 EUR.

6. maj: Potres na Kitajskem z magnitudo 7,8 po Richterjevi lestvici je prizadel provinco Sečuan. Vlada Ljudske republike Kitajske je zaprosila za mobilne bolnišnice, zdravila in medicinsko opremo, statike, strokovnjake gradbene smeri za ocenjevanje škode na objektih, težko mehanizacijo za čiščenje cest itd. 15 milijonov ljudi je bilo evakuiranih s svojih domov. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Slovenija je prizadeti državi nudila denarno pomoč v višini 100.000 EUR in materialno pomoč za nastanitev v vrednosti 92.460 EUR.

Drugi dogodki v tretjih državah, kjer Mehanizem CZ ni bil aktiviran – spremljanje

- Poplave na Sri Lanki so od decembra 2007 do aprila 2008 zahtevale evakuacijo več kakor 170.000 ljudi.
- Januarske poplave v Južni Afriki, Mozambiku in Zimbabveju so prizadele več kakor 200.000 ljudi.
- februarja je potres v DR Kongu in Ruandi magnitude 6,1 po Richterjevi lestvici zahteval najmanj 60 smrtnih žrtev.
- Na turški ladji pred Rovinjem je zagorelo 6. februarja. URSZR je bila v stiku s pristojnimi domačimi službami in s Hrvaško. Dežurni operativne skupine je o dogodku po telefonu obvestil MIC
- Ciklon Ivan je februarja prečkal Madagaskar in ogrozil 250.000 ljudi, pri čemer jih je življenje izgubilo najmanj 26.
- Eksplozija v skladišču streliva v Albaniji 15. marca je povzročila delne priprave za aktiviranje mehanizma. Sprožen je bil tudi postopek napotitve slovenskega strokovnjaka v skupino EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Mehanizem CZ nato ni bil aktiviran in strokovna skupina ni bila napotena na območje nesreče idr (Torkar 2008, 279–286).

Priloga B: Postopek pretoka informacij znotraj slovenskega sistema ZRiP v primeru zaprosila prizadete države za pomoč

Vir: Torkar (2008, 282).

Priloga C: Porazdelitev sredstev Instrumenta za predpristopno pomoč za obdobje od 2007 do 2010 posameznim državam upravičenkam glede na državo in po posameznih sklopih (v milijonih evrov)

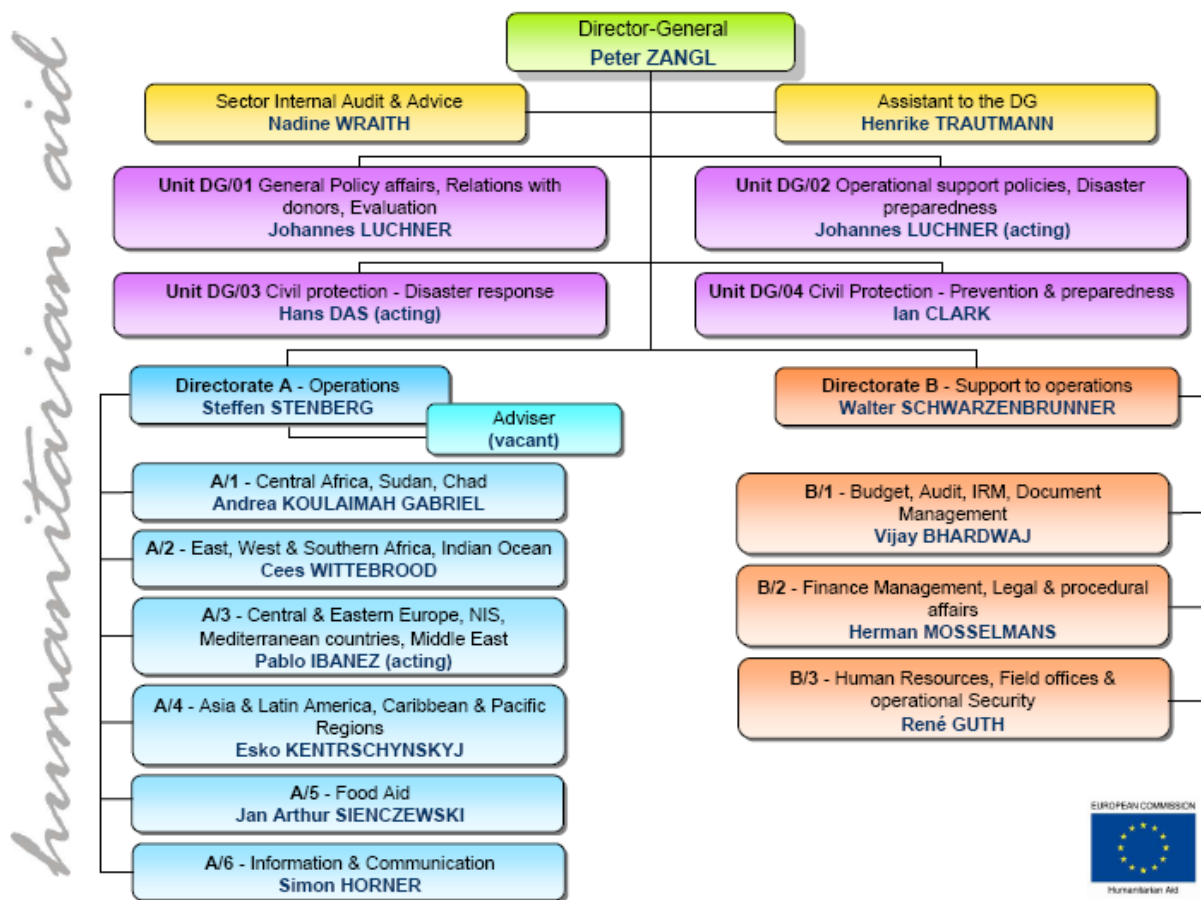
DRŽAVA	SKLOP	2007	2008	2009	2010	SKUPAJ
TURČIJA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	252,2	250,2	233,2	211,3	946,9
	čezmejno sodelovanje	6,6	8,8	9,4	9,6	34,4
	regionalni razvoj	167,5	173,8	182,7	238,1	762,1
	razvoj kadrov	50,2	52,9	55,6	63,4	222,1
	razvoj podeželja	20,7	53,0	85,5	131,3	290,5
	skupaj	497,2	538,7	566,4	653,7	2256,0
HRVAŠKA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	47,6	45,4	45,6	39,5	178,1
	čezmejno sodelovanje	9,7	14,7	15,9	16,2	56,5
	regionalni razvoj	44,6	47,6	49,7	56,8	198,7
	razvoj kadrov	11,1	12,7	14,2	15,7	53,7
	razvoj podeželja	25,5	25,6	25,8	26,0	102,9
	skupaj	138,5	146,0	151,2	154,2	435,7
BIVŠA JUGOSLOVANSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	42,6	39,9	38,1	36,3	156,9
	čezmejno sodelovanje	4,2	5,3	5,6	5,7	20,8
	regionalni razvoj	7,4	12,3	20,8	29,4	69,9
	razvoj kadrov	3,2	6,0	7,1	8,4	24,7
	razvoj podeželja	2,1	6,7	10,2	12,5	31,5
	skupaj	58,5	70,2	81,8	92,3	302,8

DRŽAVA	SKLOP	2007	2008	2009	2010	SKUPAJ
SRBIJA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	178,5	179,4	182,6	186,2	726.1
	čezmejno sodelovanje	8,2	11,5	12,2	12,5	44.4
	skupaj	186,7	190,9	194,8	198,7	771.1
ČRNA GORA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	27,5	28,1	28,6	29,2	113.4
	čezmejno sodelovanje	3,9	4,5	4,7	4,8	17.9
	skupaj	31,4	32,6	33,3	34,0	131.3
KOSOVO	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	60,7	62,0	63,3	64,5	250.5
	čezmejno sodelovanje	2,6	2,7	2,8	2,8	10.9
	skupaj	63,3	64,7	66,1	67,3	261.4
BOSNA IN HERCEGOVINA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	58,1	69,9	83,9	100,7	312,6
	čezmejno sodelovanje	4,0	4,9	5,2	5,3	19,4
	skupaj	62,1	74,8	89,1	106,0	332,0
ALBANIJA	pomoč pri prehodu in gradnji ustreznih institucij	54,3	61,1	70,9	82,7	269,0
	čezmejno sodelovanje	6,7	9,6	10,3	10,5	37,1
	skupaj	61,0	70,7	81,2	93,2	306,1
SKUPAJ ZA VSA LETA IN VSE SKLOPE						4796,4

Vir: Evropska komisija (2006).

Priloga Č: Grafična ponazoritev uvrstitve CZ v GD ECHO

Vir: Evropska komisija (2010č).

Priloga D: Intervju z gospo Andrejo Ferlin Lubi

Andreja Ferlin Lubi je podsekretarka za sistemska vprašanja na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Intervju je bil izveden 10. decembra 2009.

1. Ali lahko na kratko opišete ključne institucije za področje CZ na ravni EU in kako poteka delo v njih?

Na področju CZ v Svetu EU in Evropski komisiji delujeta dve ključni telesi, ki pripravljata zakonodajne dokumente. Slovenija je članica Odbora za civilno zaščito pri Evropski komisiji. Ta odbor je implementacijske oziroma komitološke narave. Že leto dni pred predsedovanjem pa je lahko Slovenija obiskovala delovno skupino PROCIV, pristojno za področje CZ v Svetu. Slednje telo pripravlja in oblikuje posamezne akte, na podlagi katerih nato skupina v Svetu sprejema civilno-zaščitno zakonodajo. Ta skupina je zelo pomembna, saj se tu skorajda

celoten zakonski akt uskladi. Če v aktu ostane kakšno vprašanje odprto oziroma nerešeno (kar se zgodi zelo pogosto), zadeva roma v obravnavo v COREPER II, ki poskuša zapreti tudi ta, odprta vprašanja. Akt, se nato pošlje v Svet, ki se sestaja v devetih različnih sestavah. Če je akt popolnoma usklajen, ga lahko sprejme vsak izmed devetih sestav sveta, sicer pa gre v sprejem Svetu za pravosodje in notranje zadeve, da se še nerešene zadeve dokončno uskladijo v njem.

2. Kako ste se na predsedovanje pripravili na Upravi RS za zaščito in reševanje?

Med predsedovanjem ima PD na področje zaščite in reševanja 3 glavne naloge:

1. vodenje PROCIV-a,
2. vodenje intervencij v tretjih državah in
3. organiziranje sestanka generalnih direktorjev za civilno zaščito.

Tako smo oblikovali širšo delovno skupino, ki smo jo poimenovali EU 40, v katero je bila vključena celotna vodstvena struktura in ključni delavci URSZR-ja. Izvajala so se razna usposabljanja, organizacija sil. Na podlagi glavnih nalog smo znotraj EU 40 oblikovali ožje delovne skupine oziroma t.i. task force, ki pa niso bile izolirane, ampak so med seboj konstanto sodelovale in si izmenjevale informacije.

Te tri skupine so bile: 1. skupina za vodenje delovne skupine v Svetu (torej PROCIV-a), ki ji je predsedoval namestnik generalnega direktorja URSZR, sestavljena je bila iz šestih ljudi, ena članica iz te skupine pa je že letno dni prej odšla v Bruselj z namenom boljšega in hitrejšega dostopa do informacij in lobiranja v korist Slovenije.

2. skupina za priprave na intervencije v tretjih državah in

3. skupina za pripravo dogodkov v Sloveniji, ki sta bila dva in sicer sestanek generalnih direktorjev za civilno zaščito in seminar na temo Približevanje držav Zahodnega Balkana Evropski uniji na področju civilne zaščite.

3. Kdaj pa so se dejansko začele priprave na predsedovanje?

Na državni ravni so se priprave na predsedovanje začele že leta 2006/07. Izvajala so se številna usposabljanja (priprave programov, kadrov, promocija, logistika, jezikovna usposabljanja, finance). Znotraj tem, državnih okvirjev, se je morala orientirati in prilagajati tudi URSZR.

Delovna skupina za vodenje skupina v PROCIV-u se je z Evropsko komisijo sestala že osem mesecev pred predsedovanjem, z generalnim sekretariatom, ki je v času predsedovanja največji zaveznik predsedujoče države, pa že leto pred našim predsedovanjem. S Portugalci in Nemci, kot državama, s katerima smo oblikovali predsedujoči trio, pa smo se sestajali 3-6

mesecev pred našim predsedovanjem. Vse to so bila sicer neformalna srečanja, ki pa so bila za nas še kako pomembna. Strateške naloge smo poskusili uskladiti tudi z naslednjim triom predsedujočih držav oziroma vsaj s Francijo kot prvo, ki je predsedovala za Slovenijo.

Dela za potrebe predsedovanja je tako pred kot tudi med predsedovanjem zelo veliko. Za delovno skupino v Svetu je potrebo spisati poseben program in plan mitingov. Na njih je potrebno zapisati, kaj vse se bo na posameznem sestanku obravnavalo. To je bila velika težava, saj je bilo potrebno planirati za tako daleč vnaprej, poleg tega mitingi na smejo sovpadati z državnimi prazniki držav članic in večjimi cerkvenimi prazniki, prav tako ne smejo biti tudi takrat, ko zaseda Svet. Agenda za vsak miting mora biti objavljena v javnosti 9 dni pred pričetkom (za vsak miting je potrebno za predsedujočega delovni skupini narediti speaking notes), šest tednov pred mitingom pa je potrebno rezervirati prostor.

4. Kaj pa relacija civilna zaščita – humanitarna pomoč – krizno upravljanje?

Po zakonu EU je civilna zaščita komplementarna na področju nujenja humanitarne pomoči, vendar pa je ne štejemo niti pod sredstva kriznega upravljanja. Humanitarna skupnost reševalnih akcij ne priznava za humanitarne, ker se reševalne akcije s humanitarnostjo ne ukvarjajo. Tako reševalne akcije ostajajo na sredi.

Smo pa v času predsedovanja stalno sodelovali z MORS-om in PROCIV s CIVCOM-om, ki je delovno telo za civilne zadeve na obrambnem področju.

5. Kaj so rezultati našega predsedovanja in kako vi ocenjujete delo URSZR-ja?

Kot največji uspeh si štejemo sprejetje dveh setov sklepov, in sicer Sklepi Sveta o krepitvi zmogljivosti odzivanja Unije na nesreče - na poti k celostnemu pristopu obvladovanja nesreč (ugotovili smo namreč, da se odziva ne da krepiti v nedogled, zato smo bili mnenja, da je potrebno več pozornosti nameniti tudi preventivi in na splošno celotnemu ciklu obvladovanja nesreč) in Sklepi Sveta o sodelovanju Unije z državami kandidatkami in potencialnimi državami kandidatkami Zahodnega Balkana na področju civilne zaščite. Države članice smo si bile enotne, da je na področju Zahodnega Balkana potrebno oblikovati primeren program preko katerega se bodo lahko delno v redne delno v vzporedne akte vključile tako države kandidatke kot tudi potencialne države kandidatke, da bodo ob vstopu v Evropsko unijo dobro pripravljene tudi na področju varstva pred nesrečami. Trenutno je ta razpis objavljen na spletni strani Evropske komisije. V tem programu mislijo za države kandidatke in potencialne države kandidatke za področje civilne zaščite nameniti 4 milijone € v dveh letih. Seveda se bo za izvedbo tega programa prijavila tudi Slovenija.

PRILOGA E: Intervju z gospodom Milošem Kovačem

Miloš Kovač je podsekretar za operativne zadeve na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje, kjer je bil v času predsedovanja vodja koordinacijske skupine. Intervju je bil izveden 8. marca 2010.

Kot vemo in je razvidno tudi iz priloge A, je bil Mehanizem v času slovenskega predsedovanja aktiviran večkrat. Ker pravijo, da se po jutru dan pozna, sem se odločila, da za potrebe diplomskega dela izberem prvi primer aktiviranja mehanizma, ki se je zgodil 3. januarja 2008 zaradi potresa v Kirgizistanu.

1. Predsedovaje Svetu EU smo prevzeli 1. januarja 2008. Potres se je zgodil 1. januarja – časa za spanje, nevednosti in sprenevedanja kaj, kako, kdo, kdaj,... ni bilo. Potrebno je bilo hitro reagirati. Kakšno pa je bilo stanje v koordinacijski skupini za usklajevanje pred prvim aktiviranjem mehanizma? Ste bili že pripravljeni na takšen izziv?

Koordinacijska skupina je sistem opazovanja situacije vzpostavila v polni meri že v zadnjih dneh leta 2007. V popolnosti oziroma globalno, je bil vzpostavljen sistem opazovanja, obveščanje pa le na operativnem nivoju MORS - dokumenti, ki so se nanašali na delo MZZ in MORS še niso bili pripravljeni. Do takrat smo tudi že preizkusili sistem sodelovanja z zunanjim sodelavcem. Tega dne, 1. januarja torej, pa je koordinacijska skupina poleg vseh ostalih dogodkov, ki so se zgodili po svetu, zaznala tudi potres v Kirgizistanu.

2. Glede na to, da je znano, da države v prizadeti državi intervenirajo šele na zaprosilo prizadete države, se je do samega zaprosila za oceno uporabe mehanizma verjetno celotno nesrečo le natančno spremljalo. Kakšen pa je bil postopek potem, ko ste prejeli sporočilo za oceno uporabe mehanizma CZ EU?

Tako je. Do dejanskega zaprosila smo stanje pozorno spremljali, že 3. januarja pa so se zadeve močno spremenile in postopek je stekel. Dežurni koordinacijske skupine je elektronsko sporočilo za oceno uporabe mehanizma CZ (ali se aktivira po normalnem postopku ali se ga uporabi v operaciji kriznega upravljanja) s strani MIC-a prejel 3. januarja ob 15.04, s sporočilom pa sta bila seznanjena tudi že generalni direktor URSZR in njegov namestnik. Nato je bil takoj sprožen postopek za pripravo predloga aktiviranja mehanizma CZ EU, prav tako sta bila po telefonu o tem takoj obveščena državni sekretar MORS in poveljnik CZ Republike Slovenije. Predlog je bil že ob 16.33 pripravljen in posredovan poveljniku CZ

ter na naslov, ki smo ga pridobili od MZZ. MIC je bil o naši oceni preko elektronske pošte obveščen ob 16.45. V tem času so bili poslani tudi dopisi na DS-ja na MZZ, obveščen je bil NCKU. 4. januarja je okoli 14. ure dežurni koordinacijske skupine prejel telefonski klic MIC-a, v katerem nas je MIC zaprosil za angažiranje zunanjega strokovnjaka kot strokovnjaka komisije EU – MIC. Po usklajevanju z generalnim direktorjem URSZR, njegovim namestnikom in poveljnikom CZ je bila odobrena napotitev. V ta namen pa je seveda potrebno urediti tudi vso papirologijo. Tako je bila posredovana pogodba o napotitvi zunanjega strokovnjaka tako generalnemu direktorju URSZR, g. Wolfgangu Krajicu, kot zunanjemu strokovnjaku, in ga. Pii Bucelli, direktorici direktorata A znotraj generalnega direktorata za okolje. Pogodba je bila podpisana in poslana vsem udeleženiim v roku 40-ih minut. Sočasno s pripravo in podpisom pogodbe pa je potekala tudi priprava na pot – podjetje Sinergies International je pripravilo vse potrebno (letalske karte, transport).

Čas od 5. do 11. januarja imenujemo operativna faza in označuje čas od napotitve našega strokovnjaka na prizadeto območje do njegove vrnitve v Slovenijo. Strokovnjak je zgodaj zjutraj odletel iz Zagreba preko Istanbul v Osh, kamor je prispel pozno ponoči. Ves čas intervencije smo bili v operativnem kontaktu tako z MIC-om kot tudi z našim strokovnjakom. 8. januarja je bil podan predlog, da Slovenija kot država članica Evropske unije pomaga Kirgizistanu z denarno pomočjo v višini 10 000,00 €. V dogovoru med MORS, MF in MZZ naj bi denarno pomoč izvedlo slednje. Pomoč pa ni bila realizirana pred 1. februarjem. Intervencija je bila zaključena z odhodom našega strokovnjaka v dogovoru med predsedujočo državo in komisijo.

3. Glede na povedano in slišano je vse potekalo v najlepšem redu in pravočasno. Kaj pa menite vi o tem aktiviranju in tem odzivu? Je bil pravočasen? Je bil speljan v skladu z določili?

V času intervencije še niso bili sprejeti temeljni dokumenti v Republiki Sloveniji, kljub temu pa smo uspeli podati svojo oceno v predvidenem roku – čas, v katerem je PD dolžna poslati svoj odgovor je 2 uri po prejetju zaprosila. Skladno z novim postopkovnikom, ki velja v MIC, je MIC za naše mnenje o situaciji zaprosil že pred prejemom zaprosila in sicer preden so poslali državam članicam obvestilo o dogodku. Kljub vsemu pa smo vse postopke izvedli v zgoraj navedeni časovni omejitvi.

Sodelovanje z Wolfgangom Krajicem kot zunanjim sodelavcem je potekalo dobro tako v začetni kot tudi operativni fazi. Ugotovili smo, da je izdelava varnostno-politične ocene situacije zahtevala kar nekaj časa in da bi lahko bili zaradi tega naslednjič prepozni. Zato smo

se dogovorili z Obveščevalno-varnostno službo MORS za izdelavo predhodnih ocen za vse države in vzpostavili sistem za ocenjevanje držav, ki jih je prizadela nesreča.

Poudariti je potrebno tudi, da se je vloga predsedujoče države ravno v času našega predsedovanja zmanjševala, močno pa se je začela povečevati vloga MIC.

Po mojem mnenju se je Slovenija dobro in pravočasno odzvala na nastalo situacijo, velikokrat smo z informacijami celo prehiteli MIC, saj smo imeli vzpostavljen sistem stalnega dežurstva. Kar pa se tiče manjših pomanjkljivosti, ki sem jih omenil zgoraj, pa smo jih v naslednjih aktiviranjih mehanizma CZ EU skušali odpraviti oziroma minimizirati.